R. P. VINCENTII
HOUDRY
BIBLIOTHECA
CONCIONATORUM THEOLOGICA;

COMPLECTENS

MYSTERIA DOMINI NOSTRI, ET B. VIRGINIS:
INSUPER ET CÆREMONIAS, CONSUETUDINES,
ET ECCLESIÆ PLACITA,

E GALLICO SERMONE IN LATINUM TRANSLATA.

TOMUS SECUNDUS,

IN QUO CONTINENTUR

MYSTERIA DOMINI NOSTRI
A Reſurrectione ad finem.

EDITIO NOVISSIMA.

VENETIIS,
Ex Typographia HEREDIS NICOLAI PEZZANA.

MDCCLXXIX.

SUPERIORUM FACULTATE.

BIBLIOTHECÆ CONCIONATORUM THEOLOGICÆ

TOMUS SECUNDUS,

CONTINENS PARTEM ALTERAM

MYSTERIORUM DOMINI NOSTRI.

MYSTERIUM RESURRECTIONIS DOMINI NOSTRI.

M O N I T U M.

CUM Dominicæ Reſurrectionis Myſterium, ex S. Auguſtino, ſit totius Religionis noſtræ fundamentum, atque probatio; Eccleſia diem, qua illius feſtivitas celebratur, diem Domini appellat. Itaque nullum adeſt Myſterium, de quo Sancti Patres, Aſcetici, Concionatores cum veteres, tum recentiores, & omnes ſermonum ſcriptores magnificentius locuti fuerint: quapropter ſi nullus eſt timendi locus hoc in argumento deeſſe poſſe rerum copiam; ſumma tamen adeſt difficultas habendi delectum rerum earum, quæ in hiſce meis collectaneis occurrent.

Qua in re, ne ex propoſiti Myſterii tractatione egrediamur, operæ pretium puto, nihil admiſcendum eorum, quæ communia eſſe poſſunt cum Aſcenſionis Myſterio, cujuſmodi eſſet Cæli aditus nobis apertus, & poſſeſſio gloriæ, quam JESUS CHRISTUS nobis adquiſivit; neque diſſerere de variis apparitionibus, quibus videndum ſe præbuit Diſcipulis ſuis per quadraginta dies, quibus ſuam diſtulit Aſcenſionem in Cælum; neque de illius redargutionibus, ac monitis, quæ illis reliquit, & miraculis, quæ, ipſis inſpectantibus, operatus eſt.

Secundo, cum noſtræ Reſurrectionis ſpes innitatur illius reſurrectioni, & moralis, quæ locum habere poteſt hoc in argumento præcipuam hanc veritatem ſupponat, utilis haberi ſermo non poteſt, niſi loquamur de Reſurrectione animarum noſtrarum, quæ fit per reparationem gratiæ, cujus jactura facta erat per peccatum, relinquendo veteres habitus, & emergendo tamquam e ſepulcro, in cujus ſqualore animæ erant ſepultæ. Addemus ergo corporum animarumque noſtrarum Reſurrectionem cum illa Salvatoris, quæ utriuſque cauſſa eſt, & exemplum.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti Synopſis.

I. VIdetur mens Filii Dei ipſius in ſuæ Reſurrectionis Myſterio fuiſſe. 1. Hoc ſtatuere tamquam fundamentum, firmiſſimumque Fidei, Religionis, ac totius Chriſtianæ pietatis Præſidium. 2. Baſim, atque fulcrum ſpei noſtræ, quia nihil melius, ac magis naturaliter confirmat quidquid ad hoc magnum pertinet Myſterium. Eligi nequit argumentum, quod locum præbeat in unum Sermonis corpus congerendi quidquid nobis credendum, & faciendum eſt, ut in partem accedamus glorioſæ Reſurrectionis Filii Dei, ita ut cum S. Auguſtino dicere poſſimus, Reſurrectionem JESU CHRISTI, nobis ſimul eſſe magnum miraculum, & admirabile exemplum: *habemus in hac Reſurrectione & miraculum, & exemplum.* Miraculum quidem, ut credamus; exemplum autem, ut ſperemus. Idem S. Doctor ait: *Miraculum, ut credas, exemplum, ut ſperes.* Et profecto in hac Salvatoris Reſurrectione innituntur duæ maximi momenti Veritates, quarum altera eſt veluti baſis Religionis: videlicet JESUM verum eſſe Deum; altera vero principium eſt totius Moralis Evangelicæ: videlicet, nos aliquando reſurrecturos, ut ille, quod hodierna die vobis ſum oſtenſurus.

Pars prima. Miraculum Dominicæ Reſurrectionis certiſſimum divinitatis JESU CHRISTI argumentum. Cur probatio divinitatis JESU CHRISTI inhærebat illius Reſurrectioni? 1. Quia ejus Reſurrectio erat ſignum illud, quod explicite hic homo-Deus daturus erat Judæis, ut inde ipſius divinitatem cognoſcerent. 2. Quia hoc ſignum reipſa maxime naturale erat, & appoſitum ad illius divinitatem probandam. 3. Quia ex omnibus JESU CHRISTI miraculis nullum certius eſt, Reſurrectione Corporis ejuſdem. 4. Quia hoc ex omnibus illud eſt, quod maxime profuit Fidei propagandæ, & inſtituendæ Religioni, cujus ſubſtantia, & caput eſt credere illius divinitatem.

Pars altera. Exemplum Reſurrectionis, nempe in hac Reſurrectione ſimul nanciſcimur principium, finem, & prototypum noſtræ.

1. Principium, per quod Deus per omnipotentiam ſuam nos reſuſcitare poteſt: miraculoſa quippe JESU CHRISTI Reſurrectio effectus eſt Virtutis ſupremæ, & omnipotentis. Sed ſi per omnipotentiam ſemetipſum potuit, cur non poterit nos quoque reſuſcitare? Ita S. Paulus, & Job argumentabantur. 2. Finis propter quem nos reſuſcitare tenetur; quia natura poſtulat, membra cum capite eſſe conjuncta, & cum caput ſeipſum reſuſcitat, nonne conſentaneum eſt, ut ſecum ſua etiam membra reſuſcitare debeat? Sed Caput hoc eſt JESUS CHRISTUS, non vero om-

TABULA ARGUMENTORUM,

Quæ continentur in hoc Secundo Tomo Myſteriorum Domini Noſtri.

Myſterium Reſurrectionis Domini. pag. 5
Myſterium Vulnerum Domini. 24
Myſterium Crucis. Feſtum Inventionis, & Exaltationis Crucis. 38
Myſterium Aſcenſionis. 53
Deſcenſus Spiritus Sancti, & quidquid pertinet ad hoc Myſterium. 70
Myſterium Trinitatis. 90
Myſterium Euchariſtiæ quatenus eſt Sacrificium; Miſſa, Altaris Sacrificium. 108
Myſterium Euchariſtiæ quatenus eſt Sacramentum. 130
De Divinitate, & Magnalibus Jesu. 161
De Amore, & imitatione Jesu Christi. 183

omnes illius membra. 3. Prototypus ſecundum quem Deus nos vult reſuſcitare: nam teſte S. Paulo, cum Deus corpora noſtra reſuſcitabit, id aget, ut illa conformet juxta divinum exemplar, quod nobis propoſitum eſt in JESU CHRISTI Reſurrectione: ita ut nobis eadem futura ſit, ut ita dicam, eadem incorruptibilitas, eadem impaſſibilitas, eadem claritas, eadem immortalitas &c. Hæ inſignes ſunt Veritates: væ impio eas non credenti; væ Chriſtiano eas credenti, & viventi, quaſi non crederet; ſed beatus fidelis, cui cum ſatis non ſit, illas credere, ſecundum illas componit vitæ ſuæ rationem, & validas inde cauſſas elicit ad fervorem ſuum excitandum, *Ex P. Bourdaloue in Myſteriis.*

II. Qui videret pompam, & apparatum, cum quo celebrat Eccleſia hujus diei celebritatem, nonne putaret hanc eſſe triumphantem Eccleſiam in terras dilapſam? tanta eſt lætitia, & tot undique Epinicia exaudiuntur, & gaudentium concentus, qui poſt tot lacrimas, doloreſque communem teſtantur hilaritatem. *Hæc dies, quam fecit Dominus.* Profecto niſi illa Dei Spiritu ageretur, dicerem eam gaudio efferri, nec meminiſſe, Deum, qui omnia creavit ſæcula, & dies, auctorem eſſe ceterorum etiam, non ſecus ac hujus, quam unicè diem Domini appellat. *Hæc dies, quam fecit Dominus.* Sed illius verba, non ſecus ac facta, Myſteria ſunt; & Domino hanc tribuit diem, ut humanum loquendi modum ſequatur, qui hominum actiones, atque victorias dierum nomine appellant. Hac de cauſſa magna dies iſta, qua Dei Filius tot victorias reportavit, non poteſt aptiori nomine, quam dies Domini nuncupari. Ut igitur Eccleſiæ mentem ſequar, poſtquam diebus hiſce nuper elapſis intuitus ſum hunc hominem-Deum inimicorum ſuorum conatibus victum; hodie illum vobis exhibere fert animus tamquam victorem, ac triumphum agentem primum de morte, qua victus videbatur, atque certam nobis arrham præbentem, nos quoque aliquando, ut ille, reſurrecturos.

Secundo de infidelitate, in qua Apoſtoli, omneſque Mortales æternum manſiſſent ſine illius Reſurrectione, cujus indubia relinquere voluit documenta, ut ambigi non liceret de illa, uti neque de Morte, & ut per hanc certitudinem non deeſſent probationes de illius divinitate, ideoque etiam de ceteris Religionis noſtræ Veritatibus.

Tertio. Triumphat de peccato, quod cauſſa eſt mortis ſuæ, poſtquam mortem omnibus inflixit hominibus; quoniam cogitatio Reſurrectionis ſuæ, ſimul & noſtræ validiſſima ratio eſt, ad crimina noſtra cohibenda. Hæ ſunt tres illæ victoriæ, quas hodierna die refert cumulatiſſimas, quæ cum ſint cauſſa ſanctæ hujus lætitiæ, quam præ ſe fert Eccleſia, erunt etiam partes hujus Sermonis. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Chriſtiana argumenta Tomo 1. Myſteriorum.*

III. Cum Dei Filius non pro ſe tantum, ſed pro omnibus etiam hominibus reſurrexerit, quamobrem ſemet per antonomaſiam Reſurrectionem noſtram appellat; quia revera noſtra in ſua Reſurrectione fundatur, quæ noſtræ ſimul cauſſa eſt, probatio, exemplar, & ſpes: fert animus hodierna die reſpicere hanc eamdem JESU CHRISTI Reſurrectionem non ſolum tamquam triumphum, quem de Morte, ac inferno reportavit, verum etiam tamquam cauſſam beatitudinis noſtræ, & Reſurrectionis, cui ſtatim manum admovere debemus: quandoquidem S. Paulo teſte reſurrexit ad juſtificationem noſtram videlicet, ut in anteceſſum anima a peccato ad gratiam reſurgat per vitæ novitatem, & ſuavitatem, ut glorioſam mereamur vitam poſt corporum Reſurrectionem: ideoque cogito 1. oſtendere vobis in priori ſermonis hujus parte, certam ſpem, quam hodie nobis facit, ſe in ſæculorum fine corpora noſtra eſſe reſuſcitaturum, debere ſtatim operari animarum noſtrarum Reſurrectionem a morte peccati ad vitam gratiæ.

2. In poſteriori autem, hanc animarum noſtrarum Reſurrectionem efficere debere glorioſam Reſurrectionem corporum noſtrorum, ut docet Apoſtolus: *Qui reformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis ſuæ.* (*ad Philipp.* 3.) Ex eodem Auctore in Quadrageſima.

IV. Pro argumento, vel partitione ſermonis de hoc Myſterio deſumi poſſunt hæc tria, quæ diligenter nobis conſideranda proponit Synodus Tridentina. 1. Cur opus fuerit JESUM CHRISTUM reſurgere. 2. Quinam fuerit finis Reſurrectionis illius. 3. Quoſnam fructus inde percipiemus.

Primum de Reſurrectionis neceſſitate; neceſſe fuit JESUM CHRISTUM reſurgere ad fidem noſtram roborandam, ſine qua juſtitia nequit ſubſiſtere; nam ſatis conſtat JESUM CHRISTUM eſſe Dei Filium, ex quo liquet ipſum propria virtute reſurrexiſſe; Neque minus oportebat ipſum reſurgere ad ſpem confirmandam: nam, quia JESUS CHRISTUS reſurrexit, firmam habemus fiduciam, nos quoque aliquando cum illo eſſe reſurrecturos; quandoquidem neceſſe eſt, membra capitis ſui conditionem ſequi; uti argumentatur Apoſtolus ſcribens ad Corinthios, (1. *ad Cor.* 15.) & Theſſalonicenſes. (1. *ad Theſſal. c.* 4.)

Secundo quod ſpectat ad Dominicæ Reſurrectionis finem, conſtat, hoc fuiſſe complementum Myſterii noſtræ Redemptionis, atque ſalutis; Salvator enim per mortem ſuam nos a peccatis liberavit; ſed per Reſurrectionem reſtituit nos in poſſeſſionem præcipuorum bonorum, quorum jacturam feceramus per peccatum; quapropter JESUS CHRISTUS, teſte Paulo Apoſtolo, *traditus eſt propter delicta noſtra, & reſurrexit propter juſtificationem noſtram.* (*ad Rom.* 4.)

Tertio. Facile intelligere quanta ſint bona, & utilitates, quas Salvatoris Reſurrectio Fidelibus attulit; quoniam hæc proprie cauſſa eſt, & principium noſtræ Reſurrectionis, quemadmodum ejuſdem exemplum eſt. Quamobrem Sanctus Paulus loquens de Reſurrectione corporum ait: *per hominem mors, & per hominem Reſurrectio mortuorum.* (1. *ad Cor.* 15.)

1. Dei Filius in Reſurrectione tribuit nobis ſpem firmam aliquando nos quoque, ut ille, reſurrecturos, quia Caput noſtrum eſt, & nos illius membra.

V. 2. Cum JESU CHRISTI Reſurrectio ſit exemplum noſtræ; opus eſt, ſecundum Apoſtolum, ut vita, & mors noſtra conformes ſint Vitæ, & Morti JESU CHRISTI, ut Reſurrectioni illius noſtra ſit conformis. Quæ duæ eſſe poſſunt partes ſermonis.

Pro priori; Cum JESUS CHRISTUS in Reſurrectione ſua ſit non ſolum Redemptor noſter, ſed etiam Caput, hoc ir nobis magnam ciet ſpem, quia perfectum Caput, quale JESUS CHRISTUS eſt, tres haſce habere debet qualitates. 1. debet conjunctum eſſe cum membris ſuis. 2. debet illis vitam, motumque communicare. 3. Debet affici ſenſu ex felici, vel infelici ſtatu membrorum ſuorum. Sed ſi nos nequaquam reſurgeremus, repleret ne JESUS CHRISTUS primum Capitis officium, relinquens nos in æterna ſeparatione a Capite? illo regnante in Cælis, nobis autem in ſepulcro putreſcentibus? Nonne alteri etiam deeſſet, niſi nobis communicaret Vitam gloriæ, quam per ſuam Reſurrectionem recepit? & denique completa ne illius eſſet beatitudo, ſi ipſo omnium bonorum perfruitione gaudente, membra ſua in horrore, & ſepulcri ſquallore contabeſcerent? Ita S. Paulus, ut nobis oſtendat Reſurrectionis noſtræ certitudinem, de illa verba facit, quaſi de re præterita, dicens Deum jam nos in Filio ſuo reſuſcitaſſe.

Pro parte poſteriori; Cum J. C. in Reſurrectione ſua non ſolum ſit Caput noſtrum, verum etiam exemplum, cum illo quamdam habere debemus conformitatem: 1. in vita per virtutum imitationem, 2. in Morte, per ſenſuum, & cupiditatum mortificationem; 3. unde conſequitur conformitas in ſtatu Reſurrectionis, & gloriæ.

VI. Triplex erat genus vitæ in JESU CHRISTO, quam in ſua Paſſione, & Morte amiſerat; ſed quam reparat abunde in Reſurrectionis Myſterio. Vita naturalis, quam habebat in ſe, & quæ conſiſtebat in unione animæ cum corpore: vita civilis, & moralis, quæ ſita eſt in hominum æſtimatione, & gloria: vita ſupernaturalis, quam habebat in corde Apoſtolorum, aliorumque Diſcipulorum per vitam gratiæ, quam illis tribuerat. Vivebat in ſeipſo, vivebat in hominum fama, vivebat in corde Sanctorum. Sed heu! triplex hoc vitæ genus amittit in Cruce per triplex oppoſitæ Mortis genus. Amittit vitam naturalem in ſe vi ſuppliciorum; amittit vitam civilem in hominum æſtimatione per ignominiam, & opprobria: amittit vitam ſupernaturalem in corde Apoſtolorum, atque Diſcipulorum per peccata, quæ commiſerunt, & dubitationem, quam habuerunt de illius Divinitate; Sed reparat hodie triplicem hanc jacturam; ac de triplici hac Morte refert triumphum per triplicem oppoſitam Reſurrectionem.

1. Reſurgit in ſe ipſo reparans vitam naturalem, quam amiſerat cum noſtro immortalitatis augmento.

2. Reſurgit in hominum æſtimationem, & reparat gloriam ſuam cum novæ gloriæ acceſſione.

3. Reſurgit in corde Apoſtolorum, atque Sanctorum, illis reſtituens gratiam, quam amiſerant, cum recenti gradu Sanctitatis. Hæc triplex eſt Salvatoris Reſurrectio, quæ triplicem ſermonis partem conſtituet. *Biroat in Quadrageſima pro die Paſchatis. Eamdem repetit diviſionem, eumdemque fere ſermonem in tomo Myſteriorum.*

VII. Non ſolum adorare debemus Salvatorem, qui de ſepulcro victor Mortis emergit; ſed debemus etiam, ut Apoſtolus docet, illum imitari per vitam novam, & ad gratiam reſurgere eodem modo, quo JESUS reſurgit ad vitam glorioſam, vitam incorruptibilem, vitam immutabilem, ideoque immortalem. Talis eſſe debet etiam vita Chriſtiani reſurgentis; & dico.

1. Ad Dei gloriam, & Salvatoris honorem pertinere, nos ad gratiæ vitam reſurgere, ut Dei Reſurrectionem honoremus.

2. Ad ſalutem, noſtramque æternitatem beatam pertinere, ut ſanctam hanc vitam ſervemus, & non moriamur amplius peccato, hæc duo ſunt, quæ noſtram poſtulant fidelitatem in ſtatu gratiæ, in quem nos reſtituit Salvatoris Reſurrectio: eæque duæ erunt partes Sermonis. *Idem in ſermone pro feria ſecunda Paſchæ.*

VIII. Duo conſideranda ſunt in Myſteriis Salvatoris: quid credendum ſit, & quid imitandum: quod credendum eſt, ſpiritum noſtrum humiliare debet; quod vero imitandum, noſtram exercere debet Virtutem.

1. Quod vero in hodierno Myſterio credendum eſt, hoc eſt, JESUM CHRISTUM vere reſurrexiſſe, & nos aliquando reſurrecturos, ut ille: ubi afferri poſſunt certiſſimæ probationes Reſurrectionis Salvatoris perſpectæ, & evulgatæ ab ipſis illius inimicis; & argumenta ſpei, quam habemus, nos aliquando reſurrecturos eſſe.

2. Quod autem imitari debemus eſt, nobis cum illo eſſe reſurgendum, tranſeundo a morte peccati ad vitam gratiæ per ſpiritualem Reſurrectionem, & ſumendo Salvatoris Reſurrectionem pro exemplo noſtræ eo in ſenſu, quem ſæpe explicuimus.

IX. Quemadmodum JESUS CHRISTUS reſurrexit, inquit Apoſtolus, nos quoque novam ingredi vitam debemus. Hæc autem vita nova habere debet duos characteres dominicæ Reſurrectionis, quorum meminit Evangelium, 1. *Surrexit Dominus vere,* (*Luc.* 24.) 2. *Et apparuit Simoni.* Ita nos quoque debemus vere reſurgere, & converti: qui primus eſt character ſpiritualis Reſurrectionis noſtræ; videri debemus converſi, pars altera, & ſermonis partitio.

Pars prima: Debemus converti, quemadmodum JESUS CHRISTUS reſurrexit: quia converſio noſtra eſt Reſurrectio ſpiritualis, & in hoc ſita eſt. Sed JESUS CHRISTUS reſurrexit vere, & poſt Reſurrectionem ſuam non vixit amplius, ut homo mortalis, ſed cæleſtis; ita opus eſt, ut 1. vere, non autem in ſpeciem convertamur. 2. Ut poſt converſionem noſtram non vivamus amplius tamquam homines carnales, & mundani, ſed vita prorſus Spirituali, & Sancta.

Pars altera: Videri debemus converſi, quemadmodum JESUS CHRISTUS reſurrexiſſe viſus eſt: Ad id enim adhuc in terris dies quadraginta poſt ſuam Reſurrectionem permanſit, ut hanc diſcipuli palam cognoſcerent, & illos de eadem perſuaderet. Sed noſtrum quoque eſt converſos videri, quia hoc intereſt 1. Dei, quem offendimus; alioquin quænam illi fieret tot criminum reparatio? quomodo nam erepta illi gloria ſarciretur? 2. Intereſt proximi, cui ſcandalo fuimus: nam reparandum eſt malum exemplum, quod illi tribuimus, per vitæ Sanctæ tationem, & hoc pacto videri debemus converſi, & ad vitam noſtram reſuſcitati. 3. Intereſt noſtra, quia videri, & viſos fuiſſe converſos, ratio eſt, qua cogimur in bono, & Virtute perſeverare. *P. Bourdaloue in Quadrageſima pro die Paſchatis.*

X. Pro nobis Dei Filius reſurrexit, quemadmodum pro nobis mortuus eſt. Ut autem participes efficiamur fructuum, & bonorum, quæ illius nobis procuravit Reſurrectio.

1. Sicuti Salvator reſurrexit vere, quoad corpus, opus eſt, ut nos reſurgamus quoad animam Reſurrectione vera, de morte peccati ad gratiæ vitam tranſeuntes.

2. Vita noſtra reſurgens debet eſſe vita nova, & cæleſtis, & quæ nihil carnale, nihil terrenum ſapiat.

3. Sicut JESUS CHRISTUS reſurgens non moritur amplius; nos quoque non amittamus amplius per peccatum hanc vitam gratiæ, quam recepimus.

XI. Filius Dei reſurrexit.

1. Pro gloria ſua, quæ delevit Mortis ſuæ ignominiam, & opprobrium. Oſtendi poteſt quam glorioſa illi fuerit hæc Reſurrectio, & quam lætitiam cælo, terræque pepererit.

2. Pro noſtra felicitate; ſpem quippe dedit, nos una cum illo reſurrecturos, ac futuros gloriæ ejus participes, &c. *P. de Lingendes.*

XII. Tota Chriſtiana Religio innititur fidei Reſurrectionis; probatur, quia Religio in duabus rebus conſiſtit; videlicet in cognitione, & actione. Docet quid nobis credendum, & quid faciendum ſit.

1. Fides Reſurrectionis Domini nobis certiſſimum eſt argumentum ad probandas omnes Veritates quas docuit, & omnia Myſteria, quæ perſonam ejus reſpiciunt.

XIII. 2. Docet quid nobis faciendum ſit, quid eſſe, quomodo vivere, quomodo illum imitari, & quas exercere debeamus Virtutes, ut ſimus æternum beati.

Nobis ingens ſuppetit lætandi cauſſa hac die, quam fecit Dominus propter inſignia tria bona, quæ ex Filii Dei Reſurrectione percipimus.

Primum eſt, quod cum triumphaverit de morte, de inferno, & de peccato, eruit nos de illorum ſervitute, & eorum vincendorum vim nobis largitus eſt.

Alterum, quod ex Reſurrectione percipimus bonum, ſpes eſt reſurrectionis noſtræ, quemadmodum dicit Apoſtolus S. Petrus: *Regeneravit nos in ſpem vivam per Reſurrectionem JESU CHRISTI a mortuis.* (1. *Petri* 1.)

Tertium eſt, quod hæc Salvatoris Reſurrectio cauſſa eſt exemplaris noſtræ. *CHRISTUS ſurrexit propter juſtificationem noſtram.* (*ad Rom.* 4.)

XIV. In Prima ſermonis parte oſtendi poteſt, nefas eſſe de Reſurrectionis Veritate dubitare, ſi ad examen vocentur omnes circumſtantiæ, effectus, præcautiones a Judæis adhibitæ, ne corpus, & reliqua auferrentur.

Pars altera. Hac poſita Reſurrectione non licet ultra dubitare de fidei noſtræ Veritate; quoniam illa confirmat JESU CHRISTI Divinitatem, Miſſionem, Miracula, & alia Myſteria, quæ illius perſonam reſpiciunt. Verbo, in Religione noſtra nihil probatius eſt Reſurrectione Domini; nihil melius Religionis noſtræ Veritatem probat. *P. de la Colombiere pro die Paſchatis.*

XV. Prima pars: Dei Filius reſurgens recipit omnia bona, quæ adverſantur quadruplici generi pœnarum, quas ultro ſubiit in Paſſione; 1. Incomprehenſibilem in anima ſua lætitiam, pro interiori mœrore, quo in horto confectus fuit, 2. Honorem maximum in remunerationem opprobriorum, atque humiliationum ſuarum; 3. Pulcritudinem Sole nitidiorem, pro tot vulneribus, quæ illum deformarunt; 4. Denique vitam, quæ æternum triumphatura eſt de morte, quam patitur.

Pars altera: bona animæ reſurgentis de peccato ad gratiam, relate ad bona dominicæ Reſurrectionis. 1. Deus replet illam gaudio ſpiritali, quod ſuperat omnes ſenſuum voluptates, & quod eſt ineffabile. 2. Extollit eam ad eum honoris apicem, ut illam ſupra naturam univerſam conſtituat, 3. Communicat illi decorem, quo majorem non imaginatio, non mens ſibi fingere poteſt; 4. Vitam illi tribuit, quæ poteſt ſemper triumphare de morte, quæ nullum habet imperium in illam. *Hæc eſt partitio Domini Maimbourg; quæ non abludit ab illa Reinæ; & Biroat.*

XVI. 1. Myſterium JESU CHRISTI reſurgentis confirmat quidquid illud in Religione præceſſit.

2. Myſterium JESU CHRISTI reſurgentis confirmatur omnibus Miraculis, quæ illud in Religione ſubſecuta ſunt.

XVII. Doctrina Sancti Pauli Apoſtoli eſt, moriendum eſſe cum JESU CHRISTO, ut reviviſcamus, & reſurgamus cum JESU CHRISTO.

1. Mors, quæ præcedere debet Chriſtiani reſurrectionem.

2. Vita, quæ illam ſequi debet; hæc partitio eſt ſermonis totius.

XVIII. Reſurrectio dies eſt letitiæ bonis, quia illis promittit glorioſam Reſurrectionem, qualis fuit Salvatoris.

2. Docet illos hanc mereri Reſurrectionem per eadem media, quibus uſus eſt Dei Filius ad corporis ſui gloriam promerendam.

Sanctus Thomas loquens de Reſurrectione JESU CHRISTI, & effectibus ejus, quærit duo, quæ præbere poſſunt locum partitioni ſermonis.

XIX. Primum, utrum Salvatoris Reſurrectio ſit cauſſa Reſurrectionis corporum noſtrorum.

Alterum, utrum ſit cauſſa Reſurrectionis animarum noſtrarum; & reſpondet affirmative ad utrumque, & id probat explicans quomodo hoc fiat utrobique.

XX. 1. JESUS CHRISTUS reſurrexit; ergo nefas eſt ultra dubitare an ſit Dei Filius, Salvator hominum, verus Meſſias nobis promiſſus, & tandiu expectatus, necne.

2. JESUS CHRISTUS reſurrexit; ergo nefas eſt ambigere, utrum poſt illum ſimus reſurrecturi.

PARAGRAPHUS ALTER.

Fontes ex quibus hauriri copia poteſt ad propoſitas ſermonum ſtructuras exornandas; & Auctores, qui hoc tractant argumentum.

SAnctus Auguſtinus *ſerm.* 89. *de diverſis*, rationem reddit, cur dies Paſchæ, qua Salvator Reſurrexit *dies Domini* appelletur. Sancti Patres.

Idem *in Pſalm.* 148. oſtendit nobis, cur lætemur, propter ſpem Reſurrectionis.

Idem *tract.* 75. *in Joannem* hæc explicans Verba: *Quia ego vivo, & vos vivetis*: oſtendit Reſurrectionem Salvatoris eſſe cauſſam noſtræ, & quomodo.

Idem *in illa Pſalmi* 131. *Surge Domine in requiem tuam, tu, & arca Sanctificationis tuæ*, oſtendit bona, quæ Salvatoris Reſurrectio attulit illi, & Eccleſiæ ipſius.

Idem *l.* 2. *contra Fauſtum* explicans verba illa Sancti Pauli, *& ſi noveramus ſecundum carnem CHRISTUM, nunc jam non novimus*; oſtendit mutationem, quam Reſurrectio Filii Dei fecit in corpore illius antea paſſibili, & mortali.

Idem *lib. Homil.* 50. Homilia 16. eſt de Myſterio Reſurrectionis.

Idem *in Sermonibus de tempore* Sermonem habet pro die Paſchæ in ea Verba: *hæc dies, quam fecit Dominus.*

Idem *ſerm.* 138. & 139. *de tempore* loquitur de mirabilibus magnæ hujus ſollemnitatis.

Idem *ſerm.* 50. *de Reſurrectione CHRISTI*, verba facit de fructu Dominicæ Reſurrectionis.

Idem *in Pſalm.* 7. docet, quandoquidem reſurrecturi ſumus, mortem non eſſe nobis timendam; & quid nobis ſperandum ſit poſt hanc vitam.

Idem *in Pſalm.* 88. oſtendit nullum fidei noſtræ Articulum tot habere oppoſitores, quot Reſurrectionis Myſterium.

Idem *ſerm.* 163. *de tempore* oſtendit Reſurrectionem nobis eſſe lætitiæ argumentum,

Idem *ſerm.* 20. *de tempore*, oſtendit Salvatorem mortuum fuiſſe, ut glorioſior reſurgeret.

Idem

Idem *Epiſtola* 110. *ad Honoratum, cap.* 9. rationem reddit, cur Salvator confirmare voluerit fidem noſtram per Myſterium Reſurrectionis.

Idem *Epiſt.* 49. *ad Deo gratias*, oſtendit facile eſſe Deo, reſuſcitare corpora noſtra.

Idem *in Pſalm.* 70. *ſerm.* 1. docet Reſurrectionem auxiſſe, & extendiſſe gloriam Dei.

Idem *ſerm.* 34. *de Verbis Apoſtoli*: prolixo ſermone narrat Reſurrectionem noſtram in ſæculorum fine faciendam in iiſdem corporibus, quæ animæ repetent.

Idem, vel alius Auctor *lib. de conſolat. mortuorum cap.* 2. pluribus ſimilitudinibus, & argumentis oſtendit Reſurrectionem eſſe poſſibilem.

Sanctus Hieronymus in hæc Jobi verba: *Credo, quod Redemptor meus vivit*; docet Fideles debere munire ſe his verbis contra terrores mortis, & conſolari ſemet in laboribus ſuis.

Idem *in Epiſt. ad Pammachium* poſtquam pluribus Scripturarum teſtimoniis probavit Reſurrectionem corporum, loquitur de Reſurrectione Salvatoris, & adfert teſtimonium Iſaiæ Prophetæ.

Idem *in Epiſt. ad Edibiam* loquitur de gloria JESU CHRISTI reſurgentis.

Idem, vel Auctor Epiſtolæ 61. prolixum habet ſermonem, ubi probat Reſurrectionem Salvatoris, & noſtram.

Sanctus Gregorius in illa verba Job: *Credo, quod Redemptor meus vivit* &c. oſtendit nobis credendam eſſe Reſurrectionem; & rerum naturalium exemplis probat eam non eſſe impoſſibilem, *lib.* 14. *moral.*

Idem *tomo* 3. *Homil.* 21. & 22. de Myſterio Dominicæ Reſurrectionis.

Sanctus Ambroſius *tomo* 5. *ſerm.* 55. De utilitate Reſurrectionis Domini.

Idem librum edidit, cui titulus; De fide Reſurrectionis, ubi reſpondet omnibus difficultatibus, quæ huic fidei noſtræ articulo objiciuntur.

Tertullianus eximium elucubratus eſt librum de carnis Reſurrectione.

Sanctus Cyprianus ſermonem edidit de Reſurrectione.

Sanctus Gregorius Nazianzenus loquitur de hoc Myſterio in Oratione 42.

Sanctus Gregorius Nyſſenus habet Orationes quinque in Feſtum diem Paſchæ, & ſubſequentes.

Sanctus Epiphanius Orationem habet hujus argumenti.

Euſebius Emiſſenus homilias 9. de Paſchæ Celebritate.

Sanctus Leo duos ſermones de Reſurrectione.

Origenes *tomo tertio l.* 4. *in Epiſt. ad Roman.* explicat, quomodo JESUS CHRISTUS mortuus eſt pro juſtificatione noſtra.

Cæſarius Arelatenſis habet ſex ſermones de Sollemnitate, & circumſtantiis Paſchatis.

Sanctus Anaſtaſius Sinaita tractatum habet *de Reſurrect.* ubi oſtendit invictis argumentis, 1. Veritatem Reſurrectionis Salvatoris; 2. Judæos hac in re lapſos eſſe in extremum nequitiæ, & cæcitatis; 3. Victoriam Salvatoris de Morte, atque Inferno relatam. *Tom.* 1. *Biblioth. Patrum lib.* 5.

Sanctus Chryſoſtomus *tom. de diverſis novi Teſtamenti locis*, duas habet Homilias *de Reſurrectione mortuorum*.

Idem *Homil. in Reſurrect. ex variis in Joannem*, oſtendit Reſurrectionem regere mores noſtros, & probare Dei providentiam.

Idem *in caput* 28. *S. Matthæi* probat Veritatem Reſurrectionis JESU CHRISTI per præcautiones, quas adhibuerunt Judæi ponendi milites ad ſepulcri ejuſdem cuſtodiam, ita ut nemini liceat ambigere de facto adeo inſigni, & manifeſto.

Sanctus Chryſologus, Sanctus Petrus Damiani, Sanctus Maximus, & omnes fere Patres Eccleſiæ locuti ſunt de hoc argumento, & vel homilias, vel ſermones ſcripſerunt.

Sanctus Bernardus quatuor habet de hoc die feſto ſermones; in primo quæritur, quod poſt Salvatoris Reſurrectionem, & ſpiritualem Reſurrectionem de peccato ad gratiam, Chriſtiani ad vetuſtos habitus redeant, ac ſcelera ſua. In hoc ſermone oſtendit Dei Filium viciſſe mortem primum quidem pro ſe, mox vero pro nobis.

Ivo Carnotenſis, S. Laurentius Juſtiniani, Hugo, & Richardus de Sancto Victore habent ſermones hujus argumenti.

Sanctus Zeno Veronenſis novem habet ſermones de feſto die Paſchæ.

Sanctus Thomas tres, præterea, quæ dixit in Summa.

Sanctus Bonaventura ſex, Sanctus Bruno, & Gerſon duos, & alii plures, quos recenſere longum eſſet.

Aſcetici.

Catechiſmus Tridentini Concilii in quintum articuli Symbolum.

Granatenſis in Memoriali *lib.* 6. & in Meditationibus.

Idem in tractatu de Oratione, & Conſideratione, ubi fuſius loquitur de hoc Myſterio, & generali Reſurrectione.

Idem in Catechiſmo *tract.* 38. §. 4.

Moralis Chriſtiana *in Pater lib.* 3. *ſect.* 2. *artic.* 2. ubi ſermo de Celebritate Paſchali, & cur dies Sabbati in diem Dominicum commutatus fuerit.

Pater Cauſſinus tract. 2. Aulæ Sanctæ de Reſurrectione.

Hortus Paſtorum in explicatione articuli: *Reſurrexit a mortuis*.

Pater Valois in aſceticis tria habet alloquia de Reſurrectionis Myſterio.

Pater de Argentano Capuccinus in collationibus de Magnalibus JESU, Collatione 29. ubi fuſius agit de triumphali Salvatoris Reſurrectione.

Pater Nepveu tom. 2. Conſiderationum pro tribus Paſchatis feſtivitatibus.

Pater Novet in homine Orationis parte 3. quæ tractat de glorioſa vita JESU CHRISTI, plures habet meditationes, & alloquia cum de Reſurrectione Salvatoris, cum de generali mortuorum Reſurrectione.

Idem in tom. 6. cui titulus; Continuatio Vitæ JESU cum hominibus converſantis, in receſſu pro præparatione ad mortem, tertia meditatione pro 6. die, de Reſurrectione Lazari, loquitur de Reſurrectione ſpirituali.

Pater a Ponte in Meditationibus, & generatim illi omnes, qui ediderunt Meditationes de vita Domini noſtri, & receſſu octo, vel decem dierum.

Liber, cui titulus, Verus Spiritus, & Sanctus uſus dierum Sollemnium anni totius, funditus loquitur de Feſtivitate Paſchæ, & Salvatoris Reſurrectione.

Concionatores Recentes.

Prætereundus non eſt Suarez de Myſteriis, qui Theologice tractat quidquid ad hoc pertinet Myſterium. Pauci ſunt Concionatores, qui in omni idiomate non ſcripſerint ſermonem aliquem de Reſurrectione, ſeu in Quadrageſima, ſeu in Dominicali; quapropter arduum eſſet opus illos recenſere; ſed hi ferme ſunt, in quibus plura ad hoc Myſterium ſpectantia adinveni.

Pater De Lingendes quatuor habet de hoc Myſterio ſermones; in quorum primo oſtendit Salvatoris Reſurrectionem ita eſſe probatam, ut in dubium revocari non poſſit. In ſecundo adfert rationes, & opera divinæ Potentiæ, quæ nos diſponunt ad credendum mortuorum Reſurrectionem; & oſtendunt non eſſe impoſſibilem. In tertio rationem reddit, cur voluerit Deus donare nobis probatiora, & clariora Dominicæ Reſurrectionis argumenta, quam in ceteris fidei noſtræ articulis. In quarto, qui eſt pro Dominica *in Albis* docet totam Chriſtianam Religionem fidei Reſurrectionis inniti.

Reina in ſermone pro die Paſchæ docet, Salvatorem abbunde per Reſurrectionem reparaſſe, quod amiſerat in Paſſione; videlicet, gaudium, honorem, corporis formam, & vitam.

Matthias Faber novem habet ſermones de Reſurrectione, ubi agit de iis, quæ ad hoc pertinent Myſterium.

Molinier oſtendit diei hujus feſtivitatem eſſe Feſtivitatem Feſtivitatum, & Myſterium, quod nobis proponitur eſſe Myſterium Myſteriorum; quia nihil eſt, quod magis Fidem noſtram confirmet, quod certam faciat Spem, quod noſtram inflammet Caritatem; quod noſtras attollat cogitationes, quod nos tanta afficiat conſolatione.

Biroat in tomo Myſteriorum ſermonem habet hujus argumenti, quem ferme eumdem repetit in Quadrageſima.

Idem pro feria 2. Paſchæ, loquitur de ſpirituali animæ Reſurrectione.

Pater Texier in Myſteriis, in Quadrageſima, & in Dominicali ſermonem habet de hoc die Feſto.

Pater Duneau duos habet in Myſteriis, ac tertium in Dominicali.

Maimbourg in Quadrageſima.

Fromentiere, Pater de la Colombiere, Pater Girouſt, Pater le Jeune Sacerdos Oratorii, & generatim omnes illi, qui ediderunt ſermones in Myſteria, & in Evangelia Quadrageſimæ.

Abbas de Bourzeis in ſermonibus de diverſis Myſteriis, & Sanctorum Feſtivitatibus, quatuor habet ſermones de Myſteriis, & in Quadrageſimæ Evangelia.

Auctor ſermonum in omnia Ethicæ Chriſtianæ argumenta, unum habet in Myſteriis, alterum in Quadrageſima, tertium in Dominicali.

Pater de la Peſſe in tomo 6. ſermonum, unum habet in Diem Feſtum hunc.

Abbas de Monmorel Homilias habet, & ſermonem in diem hunc.

In ſpecimine Sermonum pro Quadrageſima, ſex inveniuntur compendia ſermonum in Feſtum diem Paſchatis, & ſeptimum in ſpecimine pro Dominicis.

Qui collectanea ediderunt.

Granatenſis, *titulo Reſurrectio.*
Labatha. *Titulo CHRISTI Reſurrectio.*
Lhoner.
Summa Prædicantium.
Carthagenæ Homiliæ.
Raynerius de Piſis. *Titulo Reſurrectio.*
Plures Interpretes in Evangelia.
Salmeron, Maldonatus, Sylveira, Barradius, &c.

PA-

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, figuræ, & applicationes quorumdam locorum huic argumento.

Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Pſalm. 15.

Scio, quod Redemptor meus vivit, & in noviſſimo die de terra ſurrecturus ſum. Jobi 14.

Et rurſum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum. Ibidem.

Quem viſurus ſum ego ipſe, & oculi mei conſpecturi ſunt, & non alius, repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo. Ibidem.

Erit Sepulcrum ejus glorioſum. Iſaiæ 2.

O mors ero mors tua. Oſee 13.

Oſſa arida, audite verbum Domini. Ecce ego intromittam ſpiritum in vos, & vivetis. Ezechielis 32.

Multi ex his, qui dormiunt in terræ pulvere, evigilabunt in vitam æternam, & alii in opprobrium. Daniel. 12.

Tu quidem ſceleſtiſſime, in præſenti vita nos perdis, ſed Rex Mundi defunctos nos in æternæ vitæ Reſurrectione ſuſcitabit. 2. Mach. 7.

Niſi eos, qui ceciderunt, reſurrecturos ſperaret, ſuperfluum videretur, & vanum orare pro mortuis. Ibidem 12.

Monumenta aperta ſunt, & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, reſurrexerunt. Matth. 27.

Cœpit Jeſus oſtendere Diſcipulis, quia oporteret eum ire Jeroſolymam, & multa pati a ſenioribus, & Scribis, & occidi, & tertia die reſurgere. Matthæi 15. & Lucæ 9.

Filius hominis tradendus eſt in manus hominum, & occident eum, & tertia die reſurget. Matth. 17.

Tradent eum Gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertia die reſurget. Matthæi 20.

Recordati ſumus, quia ſeductor ille dixit adhuc vivens, poſt tres dies reſurgam. Idem cap. 27.

Cum Filius hominis e mortuis reſurrexerit. Marc. 9.

Filius hominis occiſus tertia die reſurget. Ibid.

Poſtquam reſurrexero, præcedam vos in Galilæam. Idem 14.

Procedent qui bona fecerunt in reſurrectionem vitæ, qui vero mala, in Reſurrectionem Judicii. Joann. 5.

Virtute magna reddebant Apoſtoli teſtimonium Reſurrectionis Jeſu Chriſti. Act. 4.

Chriſtus reſurgens ex mortuis jam non moritur. Ad Roman. 6.

Ut quomodo Chriſtus ſurrexit a mortuis, ita & nos in novitate vitæ ambulemus. Ad Roman. 6.

Qui prædeſtinatus eſt Filius Dei in virtute ſecundum Spiritum Sanctificationis ex Reſurrectione mortuorum Jeſu Chriſti. Ad Roman. 1.

Qui ſuſcitavit Jeſum a mortuis, vivificabit & mortalia corpora noſtra. Ad Roman. 8.

Oportet corruptibile hoc induere corruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. 1. ad Corinth. 15.

Chriſtus reſurrexit a mortuis primitiæ dormientium. Ibidem.

Per hominem mors, & per hominem Reſurrectio mortuorum. Ibidem.

Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificabuntur. Ibidem.

Abſorpta eſt mors in victoria. Ibidem.

Si Chriſtus prædicatur quod reſurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam Reſurrectio mortuorum non eſt. Ibidem.

Si in hac vita tantum in Chriſto ſperantes ſumus, miſerabiliores ſumus omnibus hominibus. Ibidem.

Seminatur corpus animale, ſurget corpus ſpirituale. Ibidem.

Si mortui non reſurgunt, neque Chriſtus reſurrexit. Ibidem.

Jeſus Chriſtus, qui mortuus eſt, immo qui & reſurrexit, qui eſt ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Ad Rom. 9.

In hoc Chriſtus mortuus eſt, & reſurrexit, ut & mortuorum, & vivorum dominetur. Ad Rom. 14.

Si Chriſtus crucifixus eſt ex infirmitate, ſed vivit ex virtute Dei. 2. Ad Corinth. 13.

Si conſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſum ſunt quærite, ubi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens: quæ ſurſum ſunt ſapite, non quæ ſuper terram. Ad Coloſſenſes 3.

Si Chriſtus non reſurrexit, adhuc eſtis in peccatis veſtris. 1. Ad Corinth. 15.

Cum Chriſtus apparuerit vita noſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Ad Coloſſ. 3.

Expectamus Salvatorem Dominum noſtrum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis ſuæ. Ad Philip. 3.

Chriſtus qui eſt in dextera Dei deglutiens mortem. 1. Petri 3.

Si commortui ſumus (Chriſto), & convivemus. 2. Ad Timoth. 2.

Benedictus Deus, qui ſecundum miſericordiam ſuam, regeneravit nos in ſpem vivam per Reſurrectionem Jeſu Chriſti ex mortuis. 1. Petri cap. 1.

Poteſtatem habeo ponendi animam meam, & poteſtatem habeo ſumendi eam. Joann. 10.

Ego ſum vivus, & fui mortuus; & habeo claves mortis, & inferni. Apoc. 2.

Si confitearis in ore tuo Dominum Jeſum, & in corde tuo credideris, quod Deus illum ſuſcitavit a mortuis, ſalvus eris. Ad Rom. cap. 10.

Exempla, figuræ, & teſtimonia utriuſque Teſtamenti.

Figura Agni Paſchalis, tranſitus maris rubri, & origo Paſchæ apud Judæos.

Paſchæ nomen ſignificat tranſitum, ut Deus illud imponit præcipuæ Iſraelitarum feſtivitati. Hac autem celebrabant tranſitum Angeli exterminatoris, qui nocte, quæ præceſſit exitum eorum de Ægypto, tranſit per domos Iſraelitarum, & Ægyptiorum, ſed non ſine magno inter utroſque diſcrimine; namque nil damni inferebat domibus Iſraelitarum, quorum poſtes videbat imbutos Sanguine Agni, quem Deus ſuperioris diei veſpere mactari juſſerat: in domibus vero Ægyptiorum in quavis familia occidebat primogenita; quod coegit, ut Rex illorum Pharao Iſraelitis abeundi faceret facultatem. Hic Agnus vocatus fuit *Agnus Paſchalis*, vel ſimpliciter *Paſcha*. Judæi ut memoriam hujus rei inſtaurarent, quotannis immolabant Agnum in Paſchatis ſollemnitate; mox comedebant illum, & hoc ab illis facere, vel manducare Paſcha appellabatur. Hæc erat figura Jeſu Chriſti, qui erat ſacrificandus, ut nos ſalvos faceret; & hac de cauſſa a Sancto Joanne vocatur: *Agnus Dei, qui tollit peccata Mundi*, (*Joann.* 1.) & a Sancto Paulo, *Paſcha noſtrum*. Tempus ergo veri Paſchæ noſtri, erat tempus mortis, & Reſurrectionis Domini. Dies mortis ejus ille fuit, quo Judæi Paſcha ſuum celebrabant, inſtaurantes memoriam, & cæremoniam Agni, quem immolaverant, cum egreſſi ſunt de Ægypto; & dies Reſurrectionis ejus reſpondebat diei tranſitus Maris rubri, cum populus Iſrael omnino liberatus fuit de ſervitute Ægyptiorum illos proſequentium. Hodierna die Eccleſiæ conſuetudo nomen, & Paſchæ ſollemnitatem adjecit ad tranſitum, quem fecit Jeſus Chriſtus de morte ad vitam glorioſam per Reſurrectionem; hoc enim Paſcha ſupponit primum, & præterea complectitur fructum pretioſum gloriæ, qui ejuſdem eſſe debet merces, & finis: ita hæc dies ſemper fuit tamquam centrum feſtivitatum omnium Chriſtianæ Religionis, cui Eccleſia adjecit ſollemnia, & maxima munera, illum per antonomaſiam appellans, *diem, quam fecit Dominus*, vel ſimpliciter *Domini diem*.

S. Job prædicit J. C. Reſurrectionem, nõ ſecus, ac illam omniũ hominum, & inter mala ſua conſolatur ſpe futuræ ſuæ cõſolationis.

Sanctus vir Job, quem illuſtre genus conſtituerat inter Principes Orientis: *Magnus inter omnes Orientales*, poſtquam diu gaviſus eſt opum, honorumque affluentia, cum numerum inſignem haberet ſervorum, magnam in mundo nominis celebritatem, amicos plurimos, atque ut omnia verbo complectar, omne genus felicitatum, in extremam lapſus eſt calamitatem. Omnia illius pecora a latronibus abacta fuerunt, vel igne cæleſti percuſſa; domus everſæ procellis; filii domorum obruti ruina; & quaſi hæc omnia parum eſsent, ipſe etiam traditus fuit in poteſtatem Sathanæ, ut ulcere univerſali a planta pedis ad verticem capitis ſævis doloribus torqueretur, & caro ipſa vermibus undequaque ſcateret. In hoc deplorabili ſtatu, ab amicis derelictus, ab ipſa etiam conjuge exagitatus, ac tandem ad ſterquilinium redactus, non aliam habebat ſuppellectilem, niſi teſtam, qua abraderet ſaniem ex ulceribus effluentem. Quæ calamitatum congeries! Tamen tot inter mala Job voti ſui compos eſt, benedicit Deo, & per patientiam ſuam triumphat de crudelitate Sathanæ, quin addat verbum unicum contra reverentiam, & Deo debitam ſubmiſſionem. Sed undenam in illo oritur hæc firmitas, ac fortitudo magis inconcuſſa, quam rupes? Quia *ſcio*, inquit ille, *quod Redemptor meus vivit*; & tempus erit, quo ad ejus exemplum, & propter Virtutem ejus reſurgam, & circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. Spes hæc me conſolatur: *Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo*; Viventem hanc ſervo fidem; geſto ſpem hanc in ſecreto cordis mei; hoc me interiori cumulat gaudio, donec extrinſecis calamitatibus obruor.

Moyſes propter ſpem Reſurrectionis contempſit ſæculi delicias.

Sanctus Paulus in Epiſtola ad Hebræos proponit nobis Moyſis exemplum, qui propter mercedem, quam expectabat poſt Reſurrectionem, contempſit honores, & delicias, quibus poterat perfrui in Pharaonis aula, ubi habebatur tamquam proximus heres imperii, quandoquidem adoptatus fuerat ab unica Regis Filia, quæ filios non pepererat. Sed poſtquam ad hunc honorem ſublatus fuit, atque adolevit, ſignificavit illi Deus, ipſum non eſſe Pharaonis Nepotem, ſed originem duxiſſe ex eorum uno, qui ſub non ferendæ ſervitutis jugo gemebant. Quod ubi cognovit Moyſes, ſtatim generoſe profeſſus eſt, ſe non eſſe Filium Thermutis Filiæ Pharaonis, *magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere jucunditatem*. Quæ conſtantia fuit præferre ſervitutem, & ſqualorem Coronæ, & Regno? Sed videte quidnam ipſi animos adderet: *Aſpiciebat enim in remune-*

remune-

munerationem, inquit Apoſtolus: cumque nullam poſſet in hac vita ſperare, ubi mallebat ſuſtinere opprobria pro Jeſu Chriſto, quam honoribus, opibuſque affluere, non aliam ſperare poterat remunerationem niſi in altera vita, & poſt Reſurrectionem.

Diverſæ figuræ veteris teſtamēti ad ſignificandum, quo pacto Dei Filius glorioſus evaſerit e ſepulcro.

Gloria divinitatis Salvatoris, quæ in Paſſione illius delituerat, cœpit enitеſcere cum ille miraculoſe de ſepulcro egreſſus eſt. Inde egreditur in æternum, quia in æternum addit poſſeſſionem Regni ſui, ſeſſurus in Solio Patris æterni. Inde egreditur ſicut Joſeph exiit de carcere imperaturus in Ægypto, & facturus fratres ſuos, a quibus venditus fuerat, participes ſuæ felicitatis, & gloriæ. Inde egreditur ſicut Moyſes egreſſus eſt de Nilo, futurus aliquando Deus Pharaonis, & illum ſubmerſurus cum omnibus copiis ſuis in Mari rubro. Inde egreditur ſicuti Daniel de lacu Leonum, ut attollatur ſuper caput invidentium ſibi, qui in illius interitum conjuraverant. Egreditur tamquam Jonas de ventre ceti, ut Ninivitas convertat. Egreditur tamquam Samſon de urbe Gaza, ubi captivus erat, auferens portas civitatis, eaſque veluti in triumphum deferens in Montem. Egreditur victor de Inferno, & peccato, & poſtquam confregit omnia mortis vincula, ut Sanctus Leo inquit, mutat infirmitatem ſuam, in potentiam & robur, mortalitatem corporis in æternitatem, & ſuæ paſſionis opprobria, in gloriam, & honorem.

Spes Reſurrectionis erat conſolatio Sanctorum in veteri Teſtamento.

Reſurgemus; hæc erat veterum Patriarcharum, aliorumque Legis antiquæ Sanctorum conſolatio. Hoc erat ſolatium Job: *Scio, quod Redemptor meus vivit, & in noviſſimo die de terra ſurrecturus ſum, & rurſum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum: Quem viſurus ſum ego ipſe, & oculi mei conſpecturi ſunt, & non alius: repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo.* (*Job.* 19.) Hæc quoque erat Machabæorum conſolatio, quos Rex Antiochus ſæviſſimis jubebat cruciatibus torqueri, ut illos a Patrum ſuorum fide revelleret: nam ſecundus ex illis, cum eſſet morti proximus, dixit Tyranno: tu nos in præſenti quidem vita deſtruis, ſed Univerſorum Dominus ſuſcitabit nos in vitam æternam, ſi mortui fuerimus propter legum noſtrarum obſervantiam. Tertius linguam, manuſque ſuas proferens præcidendas admirabili confidentia dixit, membra hæc celi munere accepi, ſed nullo hæc habeo in diſcrimine, dummodo ſervem Legem Dei, ſpem ſovens futurum, ut aliquando mihi reſtituantur. Quartus antequam ſpiritum efflaret ad Tyrannum converſus, ait: utile nobis eſt hominum manu enecari; & collocare ſpem noſtram in Deo, qui nos ſuſcitabit. Hæc erat etiam conſolatio Sanctorum Martyrum novæ Legis, qui adeo generoſe objiciebant vitam ſuam, ſcientes ne capillum quidem capitis ſui prolapſurum, qui ſibi reddendus non eſſet in die judicii: hæc tandem eſſe debet juſtorum omnium conſolatio inter labores, & cruciatus vitæ hujus; lacrimas ſuas convertendas eſſe ſibi in gaudia, pœnas in delicias, probrum in gloriam, mortemque in vitam æternam.

Triplex reſurrectio, de qua in Scripturis eſt ſermo.

Triplex invenitur Reſurrectionis genus in Scripturis; Prima illa eſt Samuelis, altera Lazari, tertia Jeſu Chriſti. Prima Samuelis non fuit Reſurrectio vera, ſed in ſpeciem tantum; non fuit illud verum Prophetæ hujus corpus, quod apparuit Sauli, ſed corporis figura: ſecunda Lazari Reſurrectio vera fuit; ſed præterquamquod eamdem recepit vitam, quam habebat antea, eam recepit tamen ſub hac conditione iterum ſe eſſe moriturum; ſed Salvatoris Reſurrectio vera eſt, glorioſa, & immortalis; ex quo ſequitur, ut fiat applicatio ad Spiritualem animarum noſtrarum Reſurrectionem; nobis reſurgendum eſſe vere, ut dicit Sanctus Paulus, non autem in ſpeciem; opus eſſe, ut Reſurrectio noſtra non ſit mortis phantaſma, & illuſio gratiæ.

J. C. in Evangelio ſemper indigitavit ſuam Reſurrectionem.

Quotieſcumque Judæi a Jeſu Chriſto ſignum aliquod ſciſcitati ſunt, ex quo intelligerent, ipſum talem eſſe, qualem ſe ferebat, promiſit illis Signum, quod non expectabant, & quod nonniſi ab homine Deo poterat proficiſci: *Generatio iſta prava, & adultera Signum quærit, & Signum non dabitur ei, niſi Signum Jonæ Prophetæ.* Quodnam ergo hoc Signum eſt Jonæ? Hoc eſt; ſicuti Propheta hic tres dies, totidemque noctes fuit in ventre ceti; ita Filium hominis in ſepulcro triduo manſurum, & mox reſurrecturum; Domine, alii Prophetæ mortuos ſuſcitarunt; & nonne tu ipſe plures ſuſcitaſti? Verum eſt; ſed longe aliud eſt alios, & ſeipſum reſuſcitare: non viſus eſt unquam, neque videbitur aliquis ſeipſum ſuſcitare, præter me; & per hoc Reſurrectionis meæ ſignum cogere omnes volo, ut credant in me: Hoc ipſum, ſed aliis verbis, reſpondit illis, qui ex eo quæſiverunt quanam auctoritate imperaret in Templo, & inde extrudere ementes, atque vendentes: *Quod ſignum nobis oſtendis, quia hoc facis. Solvite Templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud:* (*Joann.* 9.) ubi intelligebat, inquit Evangeliſta, ſe loqui velle de Templo Corporis ſui, quod Judæi erant diſſoluturi; & quod ipſe triduo erat excitaturus.

Quid acciderit S. Paulo prædicanti mortuorū reſurrectionem in Areopago Athenarum.

Cum Sanctus Paulus Athenis in Areopago ſermonem habere cœpit de mortuorum Reſurrectione, totus conſeſſus conſurrexit, & plures tamquam fabulam, & commentum irriſerunt, quod ſibi tamquam Veritas nunciabatur. Sed illi Sapientes erant Ethnici, Mundi Sapientes: & fallax eorum Sapientia in hunc alliſit ſcopulum, eorumque lumina nimis erant brevia, ut aſſequerentur punctum, in quo nihil tamen occurrit, & nihil videri poteſt, quod ipſis etiam rationis humanæ principiis adverſetur. Nos, Chriſtiani, Fide illuſtrati hoc credimus, & de Jeſu Chriſti Divinitate per Reſurrectiones illius certiores facti, non alia fidei noſtræ quærimus argumenta, quam certitudinem quam ille ipſe per ſe, & per ſuos Apoſtolos præbuit.

Applicatio quorumdam locorum Scripturæ huic argumento.

Sepulcrum Salvatoris illius gloriam, aliorū vero eorum parit humiliationem.

ERit Sepulcrum ejus glorioſum. *Iſaiæ* 2. Nonne fatendum eſt Prophetam jure dixiſſe, Sepulcrum Filii Dei fuiſſe glorioſum, quoniam fuit theatrum glorioſæ illius Reſurrectioni, trophæum vitæ huic victrici, atque triumphanti? Ibi reſumit vitam, quam habebat antea, ſed vitam immortalem, atque glorioſam; & ſane Salvator gradum facit a cumulo ſuarum humiliationum ad nitidiſſimi triumphi gloriam. Hoc ipſum de nobis dici nequit, Chriſtiani: quid enim in noſtro invenimus Sepulcro? Quacumque gloria tumulum veſtrum condecoretis per aliquorum Epitaphiorum vanitatem, nihil ibi invenietis niſi confuſionem, humiliationem, & mortem. Potentes ſæculi! Sepulcrum veſtrum intuemini; hic ſolus eſt Præco, qui ſine aſſentatione vos celebrat. Congeries hæc dignitatum, honorum, ac divitiarum, nonniſi ad pulveris pugillum redigetur. Dives hujus Mundi, tunc corpus tuum exutum dignitatibus, & luce, qua circumfulget, confuſum in turba, & cinere mortalium infimæ conditionis in putredinem redigetur, & fœtorem eo minus ferendum, quo mollius illud excepiſti. Heu! ſi liceret movere cineres corporum, quæ olim forma egregia commendabantur; eorum Sepulcra non aliud eſſent quam acervus omnium turpitudinum, omniumque mundi miſeriarum. Fruſtra verba illa tumulis inſculpta; *Hic jacet*, vertimus: Hic quieſcit nobilis, & potens Dominus; dives, & potens matrona: dicamus potius: hic dejectus jacet homo: hic, qui olim fuit potens in mundo: hic exinanitus eſt honorum faſtus; hic evanuit ſomnus divitiarum, hic deſierunt voluptates, magna, & glorioſa facinora; hic eorum exitus, & finis; nihil procedit: & omnia, quæ palpant terræ principes, illos uſque ad tumulum non ſequentur.

Idem argumentum.

Erit Sepulcrum ejus glorioſum. Iſaiæ 2. Iſaias Propheta, qui in ſpiritu viderat illuſtrem victoriam, quam Dei Filius retulit de morte, & inferno, glorioſum appellat Sepulcrum illius: *Erit Sepulcrum ejus glorioſum.* Profecto alia celebrantur propter perſonas, quas continent, & quas nemo auderet oſtentare quin eorum probrum detegeret; ſed tuum, Salvator, omnium glorioſum eſt, quia intus nihil invenitur. In aliis magnifica inſculpuntur Epitaphia: *Hic jacet*, hic ſepultus eſt, & deinde magnifica inſcribuntur elogia, quaſi ad mortem ultro laceſſendam, non ſine quadam ſpecie vanitatis, quæ ferre non poteſt hunc ſtatum humiliationis; ſed in hoc ſatis eſt duo illa ex Evangelio verba inſcribere: *Surrexit, non eſt hic.* En privilegium, quod habet ſuper omnia Sepulcra, videlicet tranſitum fuiſſe ad immortalitatem; ita ut Dei Filius non ſit ultra vir dolorum, & expertus ſciat humanæ imbecillitatis infirmitates, ut loquitur Propheta. *Virum dolorum, & ſcientem infirmitatem.* (*Iſaiæ* 53.) Vivens, & glorioſus egreditur de tumulo, ne moriatur ultra, & ne unquam hanc gloriam amittat.

Sepulcrum Salvatoris glorioſum factum eſt, quia ejus Corpus plenum vita inde reſurrexit.

Surrexit, non eſt hic. Marci 16. Hæc verba dixerunt Angeli piis mulieribus, quæ venerant ad quærendum J. C. in Sepulcro: Surrexit, non eſt hic. Hic eſt locus ubi poſuerunt eum; quaſi dicerent: ſi merus fuiſſet homo, illum inveniretis in hoc loco, ubi poſitus fuit poſt mortem; ſed quia ſimul erat & Deus, & homo, egreſſus eſt ex tumulo ſuo, ac recentem vitam recepit: *Surrexit, non eſt hic.* Relinquamus hac ſancta die tumulum peccatorum noſtrorum, ut poſſit de noſtrum ſingulis vere dici: *Surrexit, non eſt hic.* Non eſt amplius in hac ſocietate, ubi triumphat impietas; non frequentat amplius hanc domum, ubi regnat detractio; non inviſit illam, cujus vitæ ratio ſuſpicione nequaquam vacabat: *Surrexit, non eſt hic.*

Reſurrectio J. C. fuit altera nativitas per quā Pater Æternus illum fatetur Filiū ſuum.

Filius meus es tu, ego hodie genui te. Pſalm. 2. Sanctus Ambroſius introducit Patrem Æternum, qui juxta mentem Sancti Pauli in Actis Apoſtolorum loquens de Filii ſui Reſurrectione: *Reſuſcitans Jeſum, ſicut ſcriptum eſt: Filius meus es tu, ego hodie genui te;* dixit illi: hodie oſtendis in glorioſa Reſurrectione tua, & ad evidentiam probas te eſſe Filium meum, & meæ divinitatis participem: *Pulcre Pater dicit ad Filium: ego hodie genui te; hoc eſt, nunc meum te probaſti Filium*, (*ad Hebr.* 5.) quaſi diceret, Fili mi, ſecunda nativitas tua ſuper terram, longe differt ab æterna tua nativitate, per quam tibi communico magnitudinem, potentiam,

tiam, & gloriam meam, tibi participans meam divinitatem; in ſecunda hac nativitate, quam comitatur paupertas, atque humilitas, & quam ſequuntur labores vitæ mortalis, & cui terminum impoſiturus eſt finis plenus ignominiæ: oſtendiſti te vere hominis eſſe Filium; ſed hodierna die in hac tertia nativitate, quam invenis in ſinu ſepulcri tui, ex quo emergis immortalis, potens, & glorioſus, oſtendis te meum eſſe Filium, & meæ divinitatis participem. *Nunc meum probaſti te eſſe filium; ego hodie genui te.*

Lætitiæ argumēta, quæ omnis natura præſetulit in Salvatoris Reſurrectione. In Miſſa.

Hæc dies quam fecit Dominus. Pſalm. 117. Ecce Chriſtiana ſodalitas, juſtum, ſolidumque lætitiæ fundamentum, quod præſefert Eccleſia, feliciſſimo hoc die. Dei Filius reſurrexit, & cum eo omnis ſpes noſtra. Hæc cogitatio occupare debet mentes noſtras, & replere corda noſtra conſolatione propter ſpem aliquando nos futuros eſſe participes gloriæ, & beatitudinis ſuæ, ut canit Eccleſia: *Chriſtus reſurrexit ſpes mea.* Et ſane cum natura tota præbuerat ſui doloris monumenta in morte Creatoris ſui, præbet etiam teſtimonia lætitiæ ſuæ ad intuitum triumphantis Reſurrectionis. Terra aperit ſepulcra ſua, & infernus portas ſuas, libertatem conceſſurus animabus antiquorum Patriarcharum exſpectantium felix hoc monumentum tot ante hanc diem ſæculis; & dubitandum non eſt quominus Cælum univerſum perſonuerit his Evangelicis verbis: *Surrexit, non eſt hic.* Surrexit tandem aliquando hic Rex gloriæ, hic Omnipotens Deus, hic Supremus vitæ, ac mortis arbiter. O adſpectus conſolatione cumulatiſſimus! Reſurrectio glorioſa! quem uberem conſolationis campum non aperis nobis? *Hæc dies, quam fecit Dominus: exultemus, & lætemur in ea.*

Cur dies, qua Salvator ſurrexit, vocetur dies Domini.

Hæc dies, quam fecit Dominus, &c. Dies, quem Sol metitur, jure eſt dies Domini; quoniam Dominus fecit illum creans lucem; ita inquit Scriptura: *tuus eſt dies*, ſed ubi conſideremus, quod hunc diem nox excipit, quod inæqualis eſt, & tot mutationibus obnoxius; hic non eſt amplius antonomaſtice dies Domini. Dies Sabbathi jure eſt dies Domini, quoniam ipſe illum inſtituit, ut coleretur quietis ſuæ dies; & in lege veteri ſeveriſſimis animadvertebat ſuppliciis in illius violatores: ſed diei hujus ſollemnitas prorſus erat carnalis, ſervilis, & repræſentans aliud Sabbathum, quod proprium eſt Chriſtianorum. Dies, de quo loquitur David ad litteram in Pſalmo 117. erat dies quietis, quam Deus illi conceſſerat poſt tot bella contra tot hoſtes debellatos: ſed requies illa erat pro uno tantum Judææ Rege, & victoriæ illæ non erant niſi ſpecimen quoddam poteſtatis illius, coram quo omnes homines non ſunt, niſi cinis, & pulvis. Magna Judicii dies peculiariter dies Domini vocatur, ſed terribilis. *Magnus dies Domini*, Joel inquit, *& terribilis valde*; (*Joel. cap.* 2.) & quis illum cogitare poteſt, quin contremiſcat: *Et quis ſuſtinebit eum?* Igitur dies Reſurrectionis, dies eſt Domini, de qua dici poteſt, dies, quam fecit Dominus, & quæ nobis lætandi præbet occaſionem. Hæc dies eſt ſine nocte, cujus ſerenitas nulla nube turbatur. Dies eſt ſibi conformis, ac tota cultui, & ſervituti ejus dicata.

Non minus nobis lætādum eſt propter Salvatoris Reſurrectionem, quam propter illius Nativitatē.

Evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus eſt vobis hodie Salvator. Lucæ 2. Si ea nocte qua Salvator natus eſt, Angelus dixit Paſtoribus, ſe illis magnum evangelizare gaudium, videlicet Salvatoris Nativitatem; profecto potior nunc adeſt lætandi cauſſa, cum ſurrexerit poſtquam ſalvos fecit homines morte ſua: tandem enim ſi ſola ſpes ſalutis tantum erat gaudii argumentum, quanto major nobis lætandi ſuppetit cauſſa propter ipſam ſalutem? Hodie promiſſiones complentur, & figuræ migrant in veritatem; quoniam hæc arca Sanctæ humanitatis Salvatoris poſtquam veluti ſubmerſa fuit in Sanguinis ſui cataclyſmo, tandem feliciter in portum immortalitatis pervenit; novus hic Jonas egreditur de ventre ceti; Myſticum hoc Salomonis Templum dirutum, & rabie Judæorum everſum, tertia die magnificentius, quam antea reſtitutum eſt: hic Sol, qui Ecclypſim paſſus eſt triduo inter umbras mortis, efficit, ut ſecum tota natura reviviſcat. Jeſu Chriſti Reſurrectio nobis eſt igitur peculiaris lætitiæ cauſſa, quandoquidem illam ſpectare debemus tamquam fidei noſtræ confirmationem, & certum pignus ſpei noſtræ.

Salvatoris Reſurrectio fuit illi velut ſecunda Nativitas.

Filius meus es tu, ego hodie genui te. Actor. 13. Apoſtolus hunc profert locum Regii Prophetæ, eumque applicat Salvatoris Reſurrectioni. Quid hoc ſibi vult, Chriſtiani? Et de qua die Sanctus Paulus loquebatur? Si de illa, qua Jeſus Chriſtus tamquam Dei Filius, & Verbum Incarnatum a Patre genitus fuit, cur illam applicabat Myſterio Reſurrectionis? ſin autem diem intelligebat, quo Jeſus Chriſtus tamquam Deus homo ſecundum carnem reſurrexit, cur meminit æternæ ejuſdem Generationis? *Reſuſcitans Jeſum, ſicut ſcriptum eſt, ego hodie genui te.* Quæ inter utrumque ratio? Admirabilis ſane, Sanctus Ambroſius ait, & nunquam Apoſtolus magis appoſite locutus eſt. Cur? Quia reipſa Jeſu Chriſti Reſurrectio fuit illi ſecunda Nativitas, ſed priori felicior, atque glorioſior; quia naſcens, ut ita dicam, de Sepulcro, palam oſtendit in Perſona ſua hunc characterem filii Dei, quo erat præditus, ideoque Pater Æternus illum ſingulariter recognovit in hoc Myſterio, & dixit illi in peculiari ſenſu verba hæc: *Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Utique Fili mi, hac die iterum genui te, ſed eo modo, qui par eſt Magnitudini originis tuæ, & reſpondet Veritati divinæ hujus eſſentiæ, quam a me recepiſti: *Filius meus es tu, ideſt meum hodie te probaſti Filium.* Sanctus Ambroſius ait; quaſi diceret, donec in terra fuiſti, quamvis proculdubio eſſes Dei Filius, habitus tamen fuiſti tamquam filius hominis; modo vero de morte triumphans, & ad gloriæ vitam regeneratus, perhibes tibi probatiſſimum teſtimonium divinitatis in te permanentis, ut in dubium revocari minime poſſit.

Dei Filius ſurrexit de Sepulcro, quin alicujus ope indigeret.

Factus ſum ſicut homo ſine adjutorio inter mortuos liber. Pſalm. 87. Hoc inquit Propheta loquens in perſona Salvatoris reſurgentis. Poſitus ſum in numero mortuorum, & creditum fuit, mihi morienti, non aliam futuram eſſe ſortem, niſi quæ ceterorum communis eſt; ſed inter illos & me duplex interfuit diſcrimen; alterum quidem quod ego inter mortuos nullius ope indigerem: *ſicut homo ſine adjutorio.* Quod ſignificat Jeſum Chriſtum ingreſſum fuiſſe in regnum mortis non tamquam captivum, ſed tamquam victorem, non tamquam ſubditum legibus ejus, ſed tamquam perfecta libertate gaudentem: *inter mortuos liber.* Ita ut e ſepulcro egreſſus per viam Reſurrectionis, nullius opera indiguerit; nullius Prophetæ, qui pro ſe loqueretur, vel qui eum juberet reſurgere, vel qui vi illum educeret de ſepulcro: quia cum Deus eſſet, nonniſi omnipotenti Virtute ſua indigebat. Verba, quæ Sanctus Hieronymus addit, a Spiritu Sancto dictata fuiſſe videntur, ad exornandum epitaphium Jeſu Chriſti, qui erat reſurrecturus.

Omnes fideles lætari debent ob Salvatoris Reſurrectionem.

Surrexit, non eſt hic. Marci 16. Deterge Magdalena lacrimas, quas ſuper Salvatoris tumulum effundis: *Surrexit, non eſt hic*; Nequaquam illum quæras inter mortuos. Nequaquam invenies illum inter opprobria, contemptus, atque cruciatus; *non eſt hic*; nequaquam invenies illum ante Judicum tribunal: in Prætorio, ad Columnam, in Cruce: *Surrexit, non eſt hic*; Diſcipuli cariſſimi, quinam ſunt triſtes iſti Sermones, quos confertis ad invicem, & eſtis mœrentes? *Nos autem ſperabamus, quia ipſe redempturus eſſet Iſrael*; (*Luc.* 24.) gaudete igitur, ſpes veſtræ adimpletæ ſunt: *Surrexit Chriſtus ſpes noſtra.* Jeſus Chriſtus ſurrexit, & cum illo omnia noſtra gaudia, & omnes ſpes noſtræ revixerunt. Virgo Sancta, ſurrexit Filius tuus; illum non amittes ultra. Tu illi mortale dediſti vitam, ſed ſurrexit immortalis; mors nullum ultra habet imperium in illum: *Chriſtus reſurgens ex mortuis, jam non moritur.* (*ad Roman* 6.) Animæ Chriſtianæ! Ecce argumentum, cui vacare debetis hodierna die ad exemplum primorum Fidelium, qui ſancto hoc tempore inchoabant viſitationes, & colloquia ſua ex his lætitiæ, & gratulationis verbis. *Jeſus Chriſtus ſurrexit vere.*

Applicatio viſionis Ezechielis ad Chriſtianos reſurgentes ad gratiæ vitā in Paſcha perculſi morte Salvatoris, ſed qui ſtatim redeunt ad culpam.

Ecce ego aperiam tumulos veſtros, & educam vos de ſepulcris veſtris. Ezechiel. 37. Cum Ezechiel Propheta prophetaret in agro, & Spiritus Domini flaret a quatuor mundi plagis, Iſraelitæ mortui omnes ſurrexerunt de ſepulcris ſuis, & viſa ſunt eorum oſſa prodire de tumulis ſuis, committi in juncturas ſuas, nervis vinciri, venis, atque arteriis tegi, carne indui, & florentem exercitum componere. Sed admirabile hoc ſpectaculum celerrime evanuit, & ſceleti iterum, ut antea in terram reverſi ſunt, atque in ſepulcra ſua redierunt: ita dum mundi Salvator moritur in Cruce, & divinus-Spiritus ejus fluit in omnia Eccleſiæ ſuæ membra, Peccatores emergunt ex tumulo ſcelerum ſuorum, abſtinent aliquot dies a pravis conſuetudinibus, libidinum loci clauduntur, de ultione verba conticeſcunt, Eccleſia per admirabilem mutationem formidabilis videtur dæmoniis tamquam exercitus in aciem ordinatus; ſed paullo poſt mortui iſti, qui reſurrexerant, recidunt in conſueta flagitia, amittunt vitam, quam per Jeſu Chriſti paſſionem receperant, & redeunt ad flagitioſam licentiam, quam ſancte fuerant execrati.

Caritas & amor J. C. ſecundum Apoſtolum eſſe debet fructus & Reſurrectio Salvatoris.

Chriſtus Jeſus, qui mortuus eſt, immo, qui & reſurrexit, qui etiam interpellat pro nobis; quis ergo nos ſeparabit a caritate Chriſti? Ad Rom. 8. Hæc eſt conſolatio, & fructus, quem magnus Apoſtolus percipit ex Salvatoris Reſurrectione. Jeſus mortuus eſt pro me, reſurrexit, & ſedet ad dexteram Patris, hic intercedit pro me; quis ergo poteſt me ab illius amore ſeparare? *Tribulatio?* cum Salvator ſit fons beatitudinis meæ, ego ſi volo, miſer non eſſe poſſum. *An Anguſtia?* Num tædium, & difficultas, quæ conſiliis meis adverſatur? Salvator meus eſt omnipotens, & ignis amoris ſui, qui dilatat cor meum, nullum non nanciſcitur obicem, quem non evertat. *An fames?* recepi panem vitæ, qui eſt cibus animæ meæ. *An nuditas?* Gratia Salvatoris mei, qua indutus ſum, nonniſi per ignaviam meam mihi eripi poteſt. *An periculum?* quid reformidem? Quandoquidem Jeſus Chriſtus eſt protector meus, & me ſuo fulcit præſidio? *An perſecutio?* hæc eſt occaſio felicitatis meæ, gloriæque meæ principium. *An gladius* tyrannorum? hic poteſt quidem animam divellere a corpore, animæ tamen

vitam

vitam eripere non poteſt. Verum eſt crucem, paſſiones, perſecutiones, mortem, eſſe partem Fidelium, qui virtutem profitentur: Sed amor Jeſu Chriſti efficit nos de hiſce omnibus malis victores; ſed o Apoſtole quotuſquiſque ex Fidelibus eſt, qui ſenſus adeo generoſos valeat fovere? *Ex Patre Novet in tertia parte Hominis Orationis.*

Cavendum eſt ne peccati morte moriamur poſtquã ad gratiæ vitam reſurreximus.

Chriſtus reſurgens ex mortuis, jam non moritur, mors illi non dominabitur. Ad Roman. 6. Cum Jeſus Chriſtus reſurrexerit ex mortuis, non eſt ultra morti obnoxius: mors nullum habebit amplius in illum imperium. Semel tantum pro peccato mortuus eſt; ſed modo vivens, vivit Deo. Ita exiſtimate, inquit Apoſtolus, vos eſſe mortuos peccato, & vobis Deo eſſe vivendum; ſed nolite mutare diem Reſurrectionis in diem mortis; ne amittatis vitam animæ, quæ vobis reddita fuit; ne relabamini in vitia, quæ lacrimis pœnitentiæ eluiſtis. O nos miſeros! Sanctus Bernardus ait. Reſurrectio Salvatoris facta eſt tempus peccati, & terminus iteratorum ſcelerum; quaſi reſurrexiſſet, ut ſcelera reviviſcerent, non autem ut refloreſceret innocentia. *Sic honoratis miſeri Chriſtum, quem ſuſcepiſtis*, laudatus Pater exclamat, hanc vivendi rationem indignatus? ita miſeri Chriſtum colitis, poſtquam illum recepiſtis? Manſionem illi præparaſtis venturo in vos, cum dolore confitentes peccata veſtra, eaque execrantes; & ſtatim ac illum recepiſtis, voſmet traditis inimicis illius? & illum egredi cogitis reſumentes habitus veſtros? Num Reſurrectionis ejus tempus minus, quam paſſionis ipſius poſtulat obſequium? Majorem ne vobis permittit peccandi licentiam, an minorem vobis injicit bene agendi neceſſitatem? immo e contra cogit, ut nobiſmet diligentius caveamus, & impenſius invigilemus omnibus motibus animæ noſtræ, & bona opera accuratius, atque ferventius exerceamus.

Credi non debet peccator vere ſurrexiſſe, niſi hoc operæ ejus teſtantur.

Niſi videro, non credam. Joann. 20. Reprehenſibilis, ac reprobanda erat in Sancto Thoma infidelitas, aſſerere, & profiteri, ſe non eſſe crediturum, niſi id propriis uſurpaſſet oculis; ſed prudentiæ intereſt Chriſtianæ, dicere, nos nequaquam credituros ſpiritualem peccatorum Reſurrectionem, niſi viderimus ſigna in manibus, pedibus, & corde illorum; videlicet liberalitatem eleemoſynarum pro avaritia, fervorem pro ignavia, amorem Dei pro creatarum rerum amore. In Scripturis triplex nanciſcimur genus Reſurrectionis; alia apparens eſt Reſurrectio, qualis fuit Samuelis ad Saulem; nam plerique Doctores credunt animam Samuel nequaquam recepiſſe corpus ſuum. Sunt Reſurrectiones quædam ad tempus, ut quæ contigit Lazaro, qui reſurrexit iterum moriturus; fuit tandem Jeſu Chriſti Reſurrectio, quæ vera eſt, & in omnem æternitatem. *Chriſtus reſurgens jam non moritur.*

Quomodo J. C. eſſet liber inter mortuos.

Inter mortuos liber. Pſalm. 87. Uni Jeſu Chriſto quadrant hæc Davidis verba: *liber inter mortuos*, quod tribus modis poteſt intelligi; 1. Solus liber eſt in mortis imperio per effectum ſuæ libertatis, quia non mortuus eſt niſi cum voluit; quia hic unus dicere poteſt: *Ego ponam animam meam, ut iterum ſumam eam, &, nemo tollit eam a me*, (*Joann.* 10.) niſi ipſe conſenſerim. Ita Jeſus Chriſtus taliter liber eſt: & immunis a mortis tyrannide: ut illa eo invito nihil audeat. 2. *Inter mortuos liber*, (*Pſalm.* 87.) quia ipſe unus ingreditur in mortis imperium quatenus Dominus, & Victor ad auferendam ipſi morti poteſtatem. 3. Jeſus Chriſtus ſolus eſt inter mortuos liber, quia ingreſſus eſt in dominium ſuum eodem modo quo Victor ingreditur in arcem, & ubi vult inde egreditur. *Domini eſt exitus mortis.* (*Pſalmo 67.*) Regius inquit Propheta; ſed antequam inde egrediatur, mortem ſpoliat, eique omnes aufert opes: videlicet captivos ſuos: *Monumenta aperta ſunt, & multa corpora Sanctorum, quæ dormierant, ſurrexerunt. Matth. 27.*)

In novitate vitæ ambulemus. Ad Romanos 6. Apoſtolus pro noſtræ Reſurrectionis argumento, petit, ut novam vitam ducamus; vita ex operibus cognoſcitur; opus eſt ergo, ut vita nova novas habeat operationes. Chriſtianus reſuſcitatus non vivit amplius, ut vivebat: habet oculos novos, non videt amplius mundum, ut ante; videt illum melius, & alio modo; nova ibi detegit objecta; cor habet novum, linguam novam: *In novitate vitæ*. Hoc ipſum ſpiritaliter faciamus in gratia: novos aperiamus oculos ne dicamur nos mundum reſpicere, uti olim reſpiciebamus. Nobis non habenda ſunt amplius eadem ſtudia, eædem, quæ olim, vanitates. Habeamus oculos glorioſos, cor novum habeamus, relinquamus habitus noſtros, & noxias cupiditates, & vita noſtra abſcondita ſit in Salvatoris Reſurrectione: *Vita veſtra abſcondita ſit cum Chriſto in Deo.* (*Ad Coloſſ.* 3.)

Quatenus fratres & mẽbra J. C. participes eſſe debemus gloriæ Reſurrectionis.

Primogenitus in multis fratribus. Ad Roman. 8. Jeſus Chriſtus, Sanctus Paulus ait, vocatur omnium hominum primogenitus; ſed ſi eorum primogenitus eſt, illi ſunt vere fratres illius, & participes eſſe debent hereditatis ejus, quæ eſt gloria Reſurrectionis illius, quam tenet ab eorum communi parente. Eorum caput eſt; ſed illi ſunt membra illius; participes eſſe debent ſortis ſuæ glorioſæ. Cum igitur vult Deus reſuſcitare Filium ſuum, primogenitum fratrem noſtrum, & noſtrum Caput; vult conſequenter nos quoque ſuſcitare poſt illum, & tamquam fratres ejus, & tamquam ejus membra: primus eſt illorum, qui mori debebant, ut de ſinu mortis eriperetur: opus eſt ergo, ut moriamur cum illo, ut poſt illum de ſinu mortis egrediamur.

Dies Domini optabilis eſt, quia dies eſt triumphi.

Diem hominis non deſideravi. Jeremiæ 17. Ne deſideremus, Fideles, diem hominum, non ſecus ac Jeremias; ſed deſideremus diem hominis Dei reſurgentis, non ſolum propter amorem noſtri, ſed propter amorem illius: hic enim eſt dies gloriæ ſuæ, ſuique triumphi: *Væ deſiderantibus diem Domini*, (*Amos* 5.) dicebat Amos Propheta. Hoc eſt væ illis, qui eum videre vellent venientem in die Judicii ſui; quaſi diei illius horror non eſſet niſi fabuloſus, & non dies tenebrarum, ſed beatitudinis, gloriæ, gaudii, victoriæ, benedictionis cupientibus eam diem, non quidem tenebrarum, ſed luminum, quia hæc dies Domini eſt.

Omnes homines reſurgent, ſed non omnes per idẽ genus Reſurrectionis.

Omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur. 1. ad Corinth. 15. Omnes reſurgent homines, quemadmodum omnes homines morientur; ſed non omnes per ſuam Reſurrectionem immutabuntur; Caro, & Sanguis Regnum Dei poſſidere non poſſunt; & homines per peccatum corrupti ad beatæ vitæ incorruptibilitatem minime pervenient: illi tantum, qui mortui fuerant, tamquam Dei Filius, ut ille, reſurgent. Fac ergo Domine, ut reipſa moriar ſicut Tu; & ponam animam meam in manus tuas, ſicuti tu commendaſti tuam in manus Patris tui; mors mea ſancta ſit, ut tua; illam præcedat vita ſancta, ut tua: denique tunc poſſim dicere tibi: glorificavi te ſuper terram; opus conſummavi, quod mihi mandaſti: da mihi modo gloriam tuam, & quoniam feci, quod præcepiſti mihi, fac, quod mihi promiſiſti.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, ac Sententiæ Sanctorum Patrum hujus argumenti.

QUi natus eſt in ſignum, cui contradicetur, ipſe carnem ſuam reſuſcitavit, ut obviam iret contradictioni. S. Auguſtinus in Pſalm. 88. ſerm. 2.

Majus eſt reſurrexiſſe mortuum, quam non fuiſſe mortuum; magnitudo potentiæ Domini ſecundum quod homo factus eſt, in virtute Reſurrectionis apparuit. Idem in Pſalm. 65.

In nulla re tam vehementer, tam pertinaciter, tam obnixe, & contentioſe contradicitur Fidei Chriſtianæ, ſicut de Carnis Reſurrectione. Idem in Pſalm. 88.

Amplius erat de Sepulcro reſurgere, quam de Cruce deſcendere. Idem ſerm. 18. de verbis ſecundum Matthæum.

Tota hujus Mundi adminiſtratio, teſtimonium eſt Reſurrectionis futuræ. Sermone 34. de verbis Apoſtolorum.

Paſcha Chriſti regnum eſt Cæli, ſalus Mundi, vita credentium, occaſus inferni, gloria Superorum, reſurrectio Mortuorum, pretium redemptionis humanæ: Idem ſerm. 8. de Octava Reſurrectionis.

Propria fides Chriſtianorum eſt Reſurrectio Mortuorum. Idem ſerm. 4. de Reſurrect.

Surrexit Chriſtus, exultet Mundus univerſus; par enim eſt, ut ſicut omnis creatura lugubri doluit ploratu in morte Creatoris ſui, nunc triumphalem ab inferis reditum læta ſuſcipiat reſurgentis. Idem in ſermone de Paſchate.

Reſurrectio Jeſu Chriſti Potentiam ejus declaravit. Idem in Pſalm. 61.

Ille bene reſurget in Corpore, qui primo reſurrexit in Spiritu. Idem varior. ſerm. 121.

Reſurrectio Chriſti homines elevat de imis, ſuſcitat de terrenis, collocat in excelſis, conſummat juſtos, firmat dubios, damnat incredulos. Idem ſerm. 7. in Octava Paſchæ.

Chriſtus paſſus, & mortuus eſt, & reſurrexit: paſſione oſtendens, quid pro veritate tolerare, Reſurrectione, quid in æternitate ſperare debeamus. Idem lib. 8. de Civit. cap. 49.

Qui de Cruce deſcendere noluit, de ſepulcro reſurrexit; plus igitur fuit de ſepulcro ſurgere, quam de Cruce deſcendere; plus fuit mortem reſurgendo deſtruere, quam vitam deſcendendo conſervare. Gregorius homilia 21.

Caro noſtra poſt Reſurrectionem eadem erit per naturam, & diverſa per gloriam. Idem 14. Moral.

In Reſurrectione univerſa fidei noſtræ ſpes ſita eſt. Idem homil. v. in Epiſt. ad Corinth.

Reſurrectioni non credens, nullius virtutis curam habet. Idem ſerm. 1. de Reſurrect.

Reſurrectio corporum exemplis deprehendi poteſt, ratione non poteſt. Idem 6. Moral.

Reſurrectio eſt divinæ virtutis opus. Idem homil. 9. in Epiſt. ad Theſſalonicenſes.

Redem-

Redemptor noſter ſuſcepit mortem, ut mori timeremus, oſtendit Reſurrectionem, ut nos reſurrecturos ſperaremus. Idem 14. Moral.

Exemplo Job credamus Reſurrectionem CHRISTI factam, qui cognovit faciendam. Idem ibidem.

Reſurrectio credenda eſt, non inveſtiganda. Idem lib. 2. ſuper Ezechiel.

In Reſurrectione CHRISTI ablata ſunt omnia tegumenta perfidiæ. Idem homilia 21. ſuper Evangelium.

Reſurrectio mortuorum ex aliorum operum Dei fide ediſcenda eſt. Idem in Pſalmos.

Reſurrectio mortuorum non ſinit nos lugere. Idem homilia 2. in Epiſt. ad Corinth.

Non magnum eſt credere, quia CHRISTUS mortuus eſt; hoc & Pagani, & Judæi credunt, ſed pro magno habemus, quia credimus eum reſurrexiſſe a mortuis. Auguſtinus ſerm. 4. de Reſurrectione.

Reſurrectio vera fuit, non in phantaſma. Hieronymus ad Pammach.

Totus hic ordo revolubilis rerum teſtatio eſt Reſurrectionis mortuorum, operibus illam præſcripſit Deus antequam vocibus. Tertullianus libro de Reſurrectione Carnis.

Hujus feſti Sacramentum debet in nobis eſſe perpetuum. Idem.

Haccine non reſurget toties Dei? hæc eſt, quæ tot ob cauſſas pertinet ad Deum? Idem de Reſurrectione Carn. c. 9.

Reſurget CHRISTUS, ut judicet, peccator, ut judicetur, impius, ut in judicio damnetur. Caſſiodor. in Pſalmos.

Nemo tam carnaliter vivit, quam qui Carnis negat Reſurrectionem. Tertullianus de Carnis Reſurrectione.

Cerne manus Judæe, quas fixeras, cerne latus, quod foderas; videte corpus an idem ſit, quod dicebatis clam ſuſtuliſſe Diſcipulos. Hieronymus Epiſtola ad Heliodorum.

Poſt ſupplicia carnis, & vulnera, poſt ipſam mortem, ſurrexit de ſuo funere CHRISTUS. Idem ſerm. 3. de Reſurrect.

Illa Redemptoris noſtri Reſurrectio, noſtra feſtivitas fuit, quia nos ad immortalitatem reduxit. Gregor. homilia 21. in Evang.

Reſurrectio ex miraculis indubitata redditur. Chryſoſt. homil. 1. in Acta Apoſtol.

Factum eſt corpus impaſſibile, quod potuit crucifigi; factum eſt immortale, quod potuit occidi, factum eſt incorruptibile, quod potuit vulnerari. S. Leo ſerm. 1. de Reſurrectione.

Qualitas corporis tranſiit, non natura defecit. Idem.

Reſurgentis gloria ſepelivit morientis infamiam. Sanctus Chryſologus.

Mutatur hic ordo rerum, domus mortis fit manſio vitalis. Idem.

Reſurrectio quædam eſt, eſſe deſinere, quod eras, & aſſumere, quod ante non fueras. S. Maximus.

Si mortui ſumus peccato, quomodo adhuc vivimus in illo? Si negligentias planximus, quid cauſſa eſt, ut recidamus nunc in eaſdem. Bernard. ſerm. 1. de Reſurrectione.

Chriſtiani toto tempore ad inſtantes inhiant dies Reſurrectionis: heu! ut liberius indulgeant voluptati. Idem ibidem.

Proh dolor! peccandi tempus, terminus recidendi facta eſt Reſurrectio Salvatoris. Idem.

Reſurrexit Caput veſtrum, hoc ſperate membra cetera, quod videtis in Capite; hoc ſperate membra, quod credidiſtis in Capite. Auguſtinus in Pſalm. 29.

PARAGRAPHUS V.

Quid hauriri poſſit ex Theologia ad hoc pertinens argumentum.

Quid intelligendũ per Myſterium Reſurrectionis Filii Dei.

CUm dicimus JESUM CHRISTUM reſurrexiſſe, non ſolum intelligendum eſt ipſum novam recepiſſe vitam, quod aliis contigit nonnullis; ſed ipſum propria virtute reſurrexiſſe, quod illi proprium eſt, & ſingulare. Hoc enim contra naturam eſt, & conceditur nemini, quod poſſit per propriam virtutem migrare de morte ad vitam; hoc ſolius eſt Omnipotentiæ Dei, ut nobis oſtendit Apoſtolus per hæc verba: *Si CHRISTUS Crucifixus eſt ex infirmitate, ſed vivit ex virtute Dei.* (2. *Ad Cor.* 15.) Et ratio conſtat, quia ſicut divinitas ſemper adhæſit, & corpori ejus, dum erat in Sepulcro, & animæ ejus, cum deſcendit ad inferos; habebat & in Corpore ſuo, & in Anima ſua divinam Virtutem, per quam Corpus ſuum iterum conjungi poterat cum Anima ſua, & Anima Corpori, ita ut ſeipſum reſuſcitare potuerit, ſibique vitam reſtituere, quemadmodum dixit: *Ego pono Animam meam, ut iterum ſumam eam.* (*Joan.* 10.) Cum igitur in nonnullis Scripturæ locis legimus, Salvatorem a Patre ſuo ſuſcitatum fuiſſe, intelligendum eſt, hoc illi accidiſſe quatenus homini, non ſecus, ac ubi dicitur, illum propria virtute reſurrexiſſe, intelligendum eſt, hoc illi quatenus Deo contigiſſe.

Quomodo intelligendum eſt, J. C. reſurrexiſſe primũ omnium.

Hoc etiam JESU CHRISTO ſingulare eſt, ipſum primum omnium fuiſſe, qui particeps fuerit gratiæ Reſurrectionis; quapropter in Scripturis primogenitus mortuorum dicitur, & quemadmodum inquit Apoſtolus: *CHRISTUS reſurrexit a mortuis primitiæ dormientium*; (1. *Ad Cor.* 15.) quod intelligendum eſt de poſtrema, & perfecta Reſurrectione, per quam migrabimus a mortali vita ad vitam immortalem, omnino ſoluti a neceſſitate moriendi. Hoc pacto JESUS CHRISTUS primus eorum eſt, qui debent reſurgere; nam ſi per Reſurrectionem intelligimus ſolum reditum ad vitam conjunctum cum neceſſitate rurſus moriendi; certum eſt in hoc ſenſu plures ante JESUM CHRISTUM ad vitam revocatos fuiſſe; ſed quicumque iterum novam hanc vitam receperunt, coacti fuerunt ſecundo mori. At non hoc de JESU CHRISTO dicendum, qui ita reſurrexit, ut morte penitus victa, ac debellata, ultra mori non poſſit. *CHRISTUS reſurgens ex mortuis jam non moritur; mors illi ultra non dominabitur.* (*Ad Rom.* 6.)

Cur J. C. reſurrexit die tertia.

Sciendum eſt, quemadmodum JESUS CHRISTUS noluit differre ſuam Reſurrectionem uſque in Mundi finem, ut ſuam probaret Divinitatem, ita noluiſſe immediate poſt mortem ſuam reſurgere, ſed tantum poſt diem tertium, ut omnes cognoſcerent illum vere hominem eſſe, & vere mortuum fuiſſe. Hoc temporis intervallum ſatis erat ad probandam mortis ſuæ Veritatem.

Utilitas, & neceſſitas fidei Reſurrectionis Dominicæ.

Conſtantinopolitanæ Synodi Patres ſymboli articulo, qui ſpectat ad Reſurrectionem, addiderunt hæc verba: *Secundum Scripturas*; idque fecerunt Apoſtolum ſecuti, ut oſtenderent fidem de Reſurrectionis Myſterio eſſe omnino neceſſariam, uti liquet ex ejuſdem Apoſtoli verbis: *Si CHRISTUS non reſurrexit, vana eſt fides veſtra.* (1. *ad Cor.* 15.) Hinc ſanctus Auguſtinus obſtupeſcens jam conſtitutam eſſe hujus Articuli fidem, exclamat, mirum non eſt credere JESUM mortuum eſſe. Ethnici, Judæi, ipſique Athei hoc credunt; totuſque mundus id credit. Sed JESU CHRISTI Reſurrectio proprie eſt objectum fidei Chriſtianorum, & id coegit Dei Filium ut toties loqueretur de Reſurrectione ſua ad Diſcipulos ſuos, cum fere nunquam cum illis collocutus fuerit de Paſſione ſua, niſi ſimul de ipſa etiam Reſurrectione verba faceret. Præterea, ut docet ſanctus Thomas, 1. ad confirmandam fidem noſtram, ſine qua hominis juſtitia ſubſiſtere nequit; hæc enim indubitabilis ratio eſt, ad probandum JESUM CHRISTUM eſſe Filium Dei, eumque propria virtute reſurrexiſſe. 2. Ad fovendam, ac roborandam ſpem noſtram; nam quia JESUS CHRISTUS reſurrexit, firmam habemus ſpem nos quoque aliquando ſurrecturos; quoniam neceſſarium eſt, membra ſequi Capitis conditionem. 3. Ad inſtaurandam, informandamque vitam noſtram, nam ſicuti JESUS CHRISTUS reſurrexit non ultra moriturus; ita per regenerationem Spiritualem mortui ſumus peccato, & redivivi gratiæ, ne ulterius moriamur.

Bona præcipua, quæ a Salvatoris Reſurrectione recipimus.

Facile eſt intelligere bona, quæ Filii Dei Reſurrectio Fidelibus attulit; nam hinc non ſolum cognoſcimus JESUM CHRISTUM Deum eſſe, immortalem, victorem mortis; ſed etiam per Reſurrectionem ſuam proprie eſſe cauſſam, & principium noſtræ, ſicuti ejuſdem exemplum eſt. Revera quemadmodum Deus uſus eſt Sancta Salvatoris humanitate, tamquam inſtrumento noſtræ redemptionis; Reſurrectio illius fuit velut inſtrumentum quod erat neceſſa[illegible] ad noſtram [illegible]ndam; & dicere fas eſt illius quoque fuiſſe prototypum, & ex[illegible] perfectiſſima, & abſolutiſſima. Quibus addere poſſumus, Reſurrectionem hujus Hominis-Dei propoſitam eſſe animæ per peccatum mortuæ tamquam exemplum, quod imitari debet, ut ad gratiæ vitam reſuſcitet.

Cur noluerit J. C. differre ſuam Reſurrectionem uſque ad finem ſæculorum.

Docet ſanctus Thomas, Salvatorem noluiſſe differre ſuam Reſurrectionem uſque ad generalem hominum Reſurrectionem, ne relinqueret tandiu fidem noſtram dubiam, atque nutantem; ſi paſſus fuiſſet, adorabile Corpus ſuum contabeſcere in Sepulcro, quiſnam ex hominibus credere potuiſſet, ſibique polliceri, ſuum inde evaſurum eſſe? Cum ex omnibus Religionis noſtræ Myſteriis hoc illud ſit, quod fidem noſtram confirmat, quapropter S. Auguſtinus dixit, Reſurrectionem JESU CHRISTI eſſe antonomaſtice Fidem Chriſtianorum; idcirco Filius Dei videns quantæ utilitatis eſſet hoc Myſterium, voluit ſtatim hoc probari argumentis certiſſimis per duodecim apparitiones in Evangelio enarratas, & hoc eſſe tamquam fundamentum omnium rationum, quibus & divinitas ejus, & Fidei noſtræ veritas probaretur.

Quo in ſenſu J. C. ſit Reſurrectio noſtra.

Dei Filius ipſe teſtatur, ſe eſſe Reſurrectionem, & vitam: *Ego ſum Reſurrectio, & vita.* (*Joann.* 11.) Reſurrectio eſt, inquit Theologia, 1. Quia cauſſa eſt meritoria noſtræ Reſurrectionis; hanc ille nobis promeruit beatitudinem. 2. Cauſſa eſt efficax illius; ipſe enim nos reſuſcitat. 3. Cauſſa illius eſt exemplaris; prototypus eſt noſtræ Reſurrectionis. 4. Finis eſt, & Cauſſa Finalis; quia propter illum reſuſcitamur.

Evidentia Reſurrectionis J. C. eſt evidens argumentum ſuæ divinitatis.

Si JESU CHRISTI Reſurrectio facta eſt evidens per eas, quas dedit probationes; divinitas ejus ſe quodammodo præbuit evidentem per Reſurrectionem: *Si JESUS CHRISTUS non reſurrexit, vana eſt fides veſtra*, Sanctus Paulus. (1. *ad Cor.* 15.) ait; ſed ſi reſurrexit, fides noſtra ſolida eſt, & evidens veritas Evangelii, quia ſi reſurrexit, Deus eſt; ſi enim ſpectetur Reſurrectio illius, tamquam effectus potentiæ Patris ſui illum reſuſcitantis quatenus hominem: cum Dei Filius attulerit Reſurrectionem ſuam tamquam pleniſſimam divinitatis ſuæ probationem; niſi Deus fuiſſet, Pater non poterat ipſum reſuſcitare ea in occaſione, quia pro-